

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO

**NACIONALNE AGENCIJE REPUBLIKE
SLOVENIJE ZA KAKOVOST V VISOKEM
ŠOLSTVU**
za leto 2014

Samoevalvacijsko poročilo napisali: Klemen Šubic, Tatjana Debevec in mag. Jernej Širok

Analizo anket 2014 pripravila: Martina Mravlja

Pri pripravi samoevalvacijskega poročila so sodelovali vsi delavci agencije, člani sveta agencije in direktor agencije.

Direktor agencije je samoevalvacijsko poročilo potrdil junija 2015.

Svet agencije je dal soglasje k samoevalvacijskemu poročilu na svoji 92. seji.

SEZNAM KRATIC:

SEP – samoevalvacijsko poročilo agencije

ECA – Evropski konzorcij za akreditacijo (European Consortium for Accreditation in Higher Education)

ENQA – Evropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu (The European Association for Quality Assurance in Higher Education)

EQAR – Evropski register zaupanja vrednih agencij za kakovost v visokem šolstvu (The European Quality Assurance Register for Higher Education)

CEENQA – Srednje- in vzhodnoevropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education)

MULTRA – Večstranski sporazum o medsebojnem priznavanju akreditacijskih odločitev glede skupnih študijskih programov (Multilateral Agreement on the Mutual Recognition of Accreditation Results regarding Joint Programmes)

JOQAR – Joint programmes: Quality Assurance and Recognition of degrees awarded

CeQuInt – projekt, namenjen razvoju metodologije za presojo kakovosti internacionalizacije

ECApedia – spletna aplikacija, ki združuje znanje na področju visokega šolstva s posebnim poudarkom na zagotavljanju kakovosti

EEEP – ECA Expert Exchange Platform

ESG – Standardi in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area)

ESU – Evropska študentska unija (European Student Union)

ŠOS – Študentska organizacija Slovenije

VTI – visokošolsko transnacionalno izobraževanje

ZViS – Zakon o visokem šolstvu

ESS – Evropski socialni sklad

eNakvis – informacijski sistem Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu

eVŠ – Evidenčni in analitski informacijski sistem za visoko šolstvo v Republiki Sloveniji

KAZALO VSEBINE

1.	POS LANSTVO, VIZIJA, VREDNOTE IN STRATEŠKI CILJI AGENCIJE	5
2.	O SAMOEVALVACIJI AGENCIJE V LETU 2014.....	6
2.1.	IZVEDBA SAMOEVALVACIJE.....	6
2.2.	SESTAVA SAMOEVALVACIJSKEGA POROČILA.....	8
3.	RAZVOJ IN DELOVANJE AGENCIJE v letu 2014.....	9
3.1.	Včlanitev v ENQA in druge mednarodne organizacije	9
3.2.	Kratek pregled dela organov in organizacijskih enot agencije v letu 2014.....	10
4.	SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE S STANDARDI ESG.....	29
4.1.	AGENCIJA IN STANDARDI ESG 2	30
4.2.	AGENCIJA IN STANDARD ESG 3	43
5.	SKLEPNA OCENA IN PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE	57
5.1.	Analiza SWOT:	59

1. POSLANSTVO, VIZIJA, VREDNOTE IN STRATEŠKI CILJI AGENCIJE

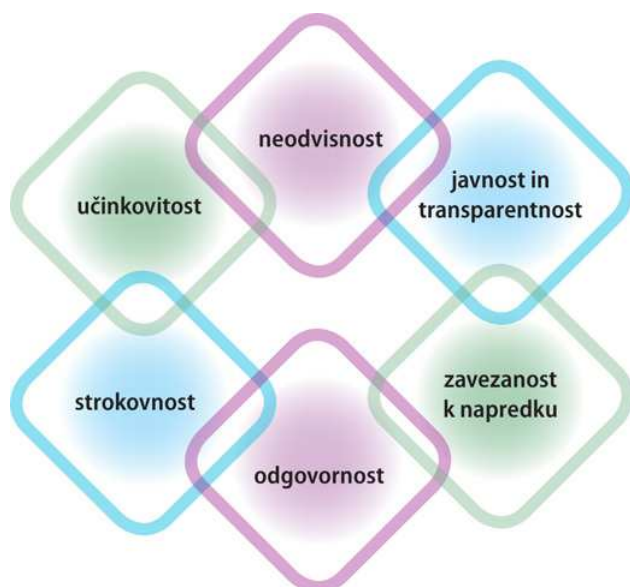
Poslanstvo

Agencija skrbi za razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu. Deluje vsebinsko in formalno odgovorno ter svetovalno do vseh deležnikov in udeležencev v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smerni razvoja.

Vizija

Agencija bo s sistemom razvoja zagotavljanja kakovosti pripomogla k temu, da bo visoko šolstvo v Sloveniji izobraževalno in raziskovalno kakovostno, mednarodno prepoznavno, konkurenčno in enakovredno vključeno v svetovni visokošolski prostor.

Vrednote

Strateški cilji agencije do leta 2016 so:

- razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti;
- spremljanje napredka in utrjevanje kulture kakovosti visokega šolstva;
- umeščanje in prepoznavanje vloge, pomena in kakovosti delovanja agencije v javnosti;
- soustvarjanje in razvoj politike visokega šolstva na področju kakovosti, vzpodbujanje kakovosti transnacionalnega izobraževanja;
- vključitev agencije v mednarodna združenja (ENQA in EQAR);
- zagotavljanje visokokakovostnih svetovalnih storitev s strokovno usposobljenimi kadri.

2. O SAMOEVALVACIJI AGENCIJE V LETU 2014

Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (v nadaljevanju: agencija) je v začetku leta 2015 sprejela novi poslovnik kakovosti, v katerem so opredeljeni tudi organi, način dela agencije, presojanje sistema kakovosti agencije oziroma namen in potek samoevalvacije. Zato v tem poročilu in prihodnjih naštetih vsebin ne bomo ponavljali oziroma se bodo razlikovala od samoevalvacijskih poročil do leta 2013.

Ker je v poslovniku kakovosti določeno, da direktor letna samoevalvacijska poročila sprejme do 31. marca za preteklo leto, obdobje, ki je zajeto (upoštevano) pri presoji sistema kakovosti agencije, traja od konca februarja 2014 do konca februarja 2015; kar je tudi v skladu s prejšnjimi poročili.

Samoevalvacijsko poročilo za leto 2014 je ne glede na datum, določen v poslovniku, sprejeto nekoliko kasneje. Poglavitni vzrok za to je bilo čakanje na odločitev o včlanitvi agencije v ENQA oziroma na uradni dokument, v katerem so tudi priporočila za nadaljnje delo. Agencija je dokument o polnopravnem članstvu prejela 18. marca 2015. To je velik uspeh, ki hkrati pomeni izpolnitev še enega od dveh najpomembnejših strateških ciljev do leta 2016, včlanitev v ENQA in vpis v EQAR.

Zaradi včlanitve v ENQA je agencijo v letu 2014 že drugič presojala mednarodna skupina presojevalcev (prvič v letu 2013 zaradi vpisa v EQAR in podaljšanja članstva v ECA). Ugotovila je, da agencija izpolnjuje pogoje za polnopravno članstvo in da je v letu dni še izboljšala svoje delo v skladu s priporočili prve skupine presojevalcev. Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev ENQA, predvsem priložnosti za izboljšanje, so tudi v tem samoevalvacijskem poročilu upoštevane pri priporočilih in ukrepih za izboljšanje kakovosti delovanja agencije.

2.1. IZVEDBA SAMOEVALVACIJE

Delovni načrt z akcijskim načrtom za samoevalvacijo agencije v letu 2014 je bil sprejet aprila 2014. Delovna skupina za samoevalvacijo je pripravila predlog doslej najobsežnejšega akcijskega načrta, končni načrt pa je bil ob usklajevanju z deležniki, predvsem zaposlenimi na agenciji, še razširjen. Ob spremljanju uresničevanja nalog iz tega načrta je bilo ugotovljeno, da jih je bilo veliko preveč ter da nekatere sploh niso bile smiselne - kar je ugotovila tudi mednarodna skupina presojevalcev - zato vseh ni bilo mogoče izpeljati. Poleg tega je bilo delo agencije ovirano zaradi velikega števila obravnavanih vlog, daljših bolniških odsotnosti, dodatnih napetosti v kolektivu, pa tudi nalog, povezanih z že drugo revizijo računskega sodišča v samo dveh letih (prva je bila leta 2012), z

anonimno prijavo v medijih in z njo povezanimi različnimi inšpekcijskimi pregledi ter zaradi pogajanj za nujno potrebna dodatna proračunska sredstva.

Tudi zaradi nenačrtovanih nalog, ki niso odvisne od odločitev agencije, bo treba temeljito razmisliti o nujnih prednostnih nalogah, pomembnih za nemoten razvoj agencije oziroma izboljševanje kakovosti njenega dela v posameznem letu. V skladu s tem bodo pripravljene prihodnji akcijski načrti.

V akcijskem načrtu za leto 2014 so vsebinski sklopi, poimenovani prednostna področja za izboljšanje kakovosti, nekoliko drugače opredeljeni kot prejšnja leta. V njem je 5 prednostnih področij:

izboljšanje notranjega sistema kakovosti, ki zajema tudi merila in izobraževanje strokovnjakov - v letu 2013 sta bila to posebna sklopa aktivnosti. Za leto 2014 je bilo predvideno naslednje: prečiščenje meril za akreditacijo in njihova interpretacija, popis praks pri odločanju v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih, spremembe meril za strokovnjake, meril za prehode med študijskimi programi, meril za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol; novi poslovnik kakovosti, prenova strategije in določitev strateških ciljev po letu 2016, sestanki zaposlenih, namenjeni umerjanju in poenotenju dela ter krepitvi pripadnosti agenciji...;

a) izboljšanje zunanjega sistema kakovosti; naloge: oblikovanje smernic za samoevalvacijska poročila visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol (zavodov/šol), organizacija posvetov o razvoju notranjih sistemov kakovosti zavodov/šol, priprava smernic za ureditev razmer za študente s posebnimi potrebami, učinkovitega sistema za obveščanje deležnikov...;

b) informacijski sistem; naloge: izbira izvajalca IS-agencije, aktivnosti za vzpostavitev sistema, testiranje in implementacija;

c) mednarodno sodelovanje; naloge: včlanitev v evropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu ENQA, okrepitev sodelovanja;

d) ukrepi za izboljšanje delovanja agencije in njenega položaja v slovenskem visokošolskem prostoru: aktivnosti za stabilno in dolgoročno financiranje agencije.

Pri presoji delovanja agencije je bila tako kot vsako leto v veliko pomoč analiza vprašalnikov (priloga 1) za člane sveta agencije (svet) in zaposlene. Omogočila je primerjanje izsledkov analize s tistimi, dobljenimi pri prejšnji samoevalvaciji, in sicer predvsem glede kakovosti dela in sodelovanja zaposlenih, direktorja in članov sveta. V primerjavi z letom 2013 se vprašalniki niso bistveno spremenjali, anketiranje je bilo opravljeno pred sprejetjem novega poslovnika. Ob koncu so bila dodana le vprašanja glede dobrih in slabih praks dela, anketiranci so dajali

tudi predloge za strategijo agencije do leta 2020, saj se dolgoročna strategija oziroma strateški cilji, ki jo je sprejela ob začetku svojega delovanja, izteče prihodnje leto (2016). Anketiranja drugih deležnikov v letu 2014 ni bilo, ker se opravlja na vsaki dve leti.

Pri pripravi samoevalvacijskega poročila smo poleg izsledkov, dobljenih pri analizah vprašalnikov, ter ugotovitev mednarodne skupine presojevalcev ENQA upoštevali še predvsem informacije o delovanju agencije, pridobljene na obiskih zavodov/šol, na sestankih z različnimi deležniki, mesečnih sejah sveta, sestankih z zaposlenimi, konferencah, pri sodelovanju v domačih in mednarodnih projektnih in medresorskih skupinah itd.

Izvedba z akcijskim načrtom določenih aktivnosti kaže na to, da je bila prednost namenjena aktivnostim, potrebnim za včlanitev v ENQA. Opravljene ali začete so bile tudi druge najpomembnejše načrtovane naloge, poleg njih pa se je morala agencija ukvarjati s številnimi, ki niso bile načrtovane.

2.2. SESTAVA SAMOEVALVACIJSKEGA POROČILA

Ker se je presoja delovanja agencije začela opravljati pred sprejetjem novega poslovnika, so osrednja poglavja v samoevalvacijskem poročilu in njihova sestava podobna kot lani. Gre za:

drugo poglavje: presojo notranjega sistema kakovosti agencije oziroma razvoja na temeljnih področjih njenega delovanja;

tretje poglavje: presojo po drugem in tretjem delu standardov ESG, in sicer glede na ugotovitve iz zadnje samoevalvacije ter priporočila iz poročila mednarodne skupine presojevalcev ENQA;

četrto poglavje: sklepna ocena in priložnosti za izboljšanje z ukrepi za naslednje samoevalvacijsko obdobje ter analiza SWOT.

V prilogah poročila pa so predstavljeni: analiza mnenj, novi poslovnik kakovosti, zakonske podlage, notranji in zunanji akti agencije ter letna poročila.

3. RAZVOJ IN DELOVANJE AGENCIJE v letu 2014

3.1. Včlanitev v ENQA in druge mednarodne organizacije

Leta 2014 se je agencija intenzivno pripravljala na zunanjo evalvacijo za včlanitev v Evropsko združenje agencij za kakovost v visokem šolstvu (The European Association for Quality Assurance in Higher Education; v nadaljevanju ENQA). Novembra 2014 je bil na agenciji evalvacijski obisk mednarodne skupine presojevalcev ENQA. Odločitev o polnopravnem članstvu v ENQA je bila sprejeta 6. marca 2015. Z včlanitvijo je agencija izpolnila še drugi izredno pomemben strateški cilj (prvi je bil vpis v EQAR, dosegla ga je jeseni 2013), ki si ga je postavila do leta 2016, oziroma enega od dveh najpomembnejših ciljev iz Resolucije Nacionalnega programa visokega šolstva (Državni zbor jo je sprejel aprila 2011). V 21. ukrepu je namreč zapisano: »NAKVIS se zunanje evalvira ter kandidira za vključitev v EQAR in članstvo v ENQA.«; v pojasnilu tega ukrepa pa še: »Če se ob zunanji evalvaciji ugotovi, da NAKVIS ne izpolnjuje evropskih standardov in smernic za kakovost v visokem šolstvu oziroma meril za članstvo v ENQA, se takoj sprejmejo vsi potrebni ukrepi (v primeru težav z zakonodajo se spremeni Zakon o visokem šolstvu, v primeru težav z delovanjem se nemudoma spremeni delovanje NAKVIS)«.

Ker je bilo uresničenje tega cilja tako pomembno tudi na nacionalni ravni, mu je agencija v letu 2014 namenila veliko časa, v katerem je morala opraviti številne naloge; od februarja, ko je zaprosila ENQA za pojasnilo o postopku za polnopravno včlanitev, do konca novembra 2014, ko je agencijo obiskala mednarodna skupina presojevalcev. Tudi po tem datumu je sekretaratu ENQA pošiljala pojasnila v zvezi s stabilnostjo svojega financiranja oziroma delovanja po izteku financiranja iz evropskih strukturnih skladov (ESS).

18. marca je agencija prejela pismo predsednika ENQA, v katerem jo obvešča, da je odbor ENQA 6. marca 2015 pozitivno odločil o polnopravnem članstvu agencije za pet let. Vsebovalo je tudi priporočila, predvsem glede ureditve financiranja in obvestila, da bo njihovo uresničevanje presoјano čez eno leto.

Poleg članstva v Evropskem konzorciju za akreditacije (ECA), Centralnem in vzhodnoevropskem združenju agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (CEENQA), v katerih že leta uspešno deluje, si je aprila 2014 pridobila še polnopravno članstvo v Mednarodnem združenju agencij za zagotavljanje kakovosti [INQAAHE](#).

V letu 2014 je bil direktor izvoljen za podpredsednika CEENQA in v izvršni odbor ECA.

3.2. Kratek pregled dela organov in organizacijskih enot agencije v letu 2014

Agencija se je poleg stalnih nalog, mednje spadajo akreditacije in zunanje evalvacije visokošolskih zavodov, študijskih programov in višjih strokovnih šol ter strokovnjaki oz. njihovo izobraževanje, sodelovanje z deležniki, osredinjala predvsem na:

- naloge, povezane z včlanitvijo v ENQA;
- izdelavo novega informacijskega sistema agencije;
- zakonske in podzakonske akte;
- mednarodno sodelovanje;
- pogajanja za dodatna proračunska sredstva po izteku sredstev ESS;
- nenačrtovane naloge, povezane z revizijo računskega sodišča, anonimno prijavo v medijih in nadzorom treh inšpekcijskih služb ter z odnosi med strokovnimi delavci.

Že uvodoma smo opozorili na to, da je bil akcijski načrt za leto 2014 veliko preobsežen, zato ga ni bilo mogoče v celoti uresničiti. Kljub temu je agencija opravila naslednje pomembne naloge iz akcijskega načrta:

izboljšanje notranjega sistema kakovosti:

- a) izdelala samoevalvacijsko poročilo za leto 2013 ter vse dopolnitve, potrebne za včlanitev v ENQA ter začela samoevalvacijo za leto 2014 (anketiranje, analize anket, analize sej sveta, analiza poročila mednarodne skupine presojevalcev, pregled evidenc in podatkovnih baz);
- b) sprejela novi poslovnik kakovosti agencije;
- c) sprejela in objavila nova prečiščena merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov;
- d) pripravila popis praks sveta pri odločanju v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih;
- e) pripravila osnutek spremembe meril za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol;
- f) nadaljevala usposabljanje kandidatov za strokovnjake na terenu (obiskih);

izboljšanje zunanjega sistema kakovosti:

- g) sodelovala na posvetih oz. delavnicah za notranjo vzpostavitev sistema kakovosti visokošolskih zavodov;
- h) v okviru vzpostavljanja informacijskega sistema določila način učinkovitejšega obveščanja oz. sodelovanja z deležniki;

informacijski sistem:

- i) objavila javno naročilo za izbiro izvajalca novega informacijskega sistema agencije (IS-agencije);

- j) izbrala izvajalca in začela tedenske oz. dnevne aktivnosti za vzpostavitev sistema;
- k) oblikovala testno različico elektronske vloge za prvo akreditacijo visokošolskega zavoda;

mednarodno sodelovanje:

- l) intenzivno sodelovala z ENQA in dosegla polnopravno članstvo,
- m) pripravila vse potrebno za dvodnevni obisk članic CEENQA maja 2015 v Ljubljani (naša agencija bo gostiteljica srečanja);
- n) izbrana je bila za financiranje po programu Erasmus +, kot partnerica v konzorciju projekta EIQAS (mednarodna primerjava implementacije 1 dela standardov ESG v notranjih in zunanjih sistemih kakovosti ter metod presoje);

ukrepi za izboljšanje delovanja agencije in njenega položaja v slovenskem visokošolskem prostoru:

- o) se intenzivno pogajala in pripravila številne dokumente o rebalansu proračuna za leto 2015 in potrebnih sredstvih za leto 2016;
- p) imela več sestankov: s predstavniki ministrstva za finance, ministrstva, pristojnega za visoko in višje šolstvo, ter poslansko skupino v državnem zboru;
- q) aktivno sodelovanje v iniciativi Opening Up, ki se zavzema za odprto izobraževanje (ne samo v Sloveniji in Evropi, temveč v svetovnem merilu). Ključni poudarek »odpiranja izobraževanja« je v inovativnem poučevanju in učenju za vse, z novimi tehnologijami in prosto dostopnimi učnimi viri.

3.2.1. Svet agencije kot organ odločanja na prvi stopnji

Najvišji organ odločanja je svet. Njegove naloge so določene v 51.h členu ZViS. Mednje spadajo imenovanje in razreševanje direktorja, pritožbene komisije, določitev postopkov in meril za akreditacijo, Meril za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol (Uradni list RS, št. 9/2011; v nadaljevanju: merila za evalvacijo), Meril za uvrstitev v register strokovnjakov (Uradni list RS, št. 95/2010, 17/2011 in 22/2012; v nadaljevanju: merila za strokovnjake) ter drugih aktov, odločanje o akreditacijah in zunanjih evalvacijah, imenovanje skupin strokovnjakov.

Svet odloča na praviloma rednih sejah ter deluje v skladu s poslovnikom o delu sveta agencije. Redne seje so predvidene enkrat mesečno (praviloma tretji četrtek v mesecu).

Odločitve v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih

Agencija je v samoevalvacijskem obdobju za leto 2014 prejela 232 vlog, kar je za 18 % več kot v preteklem obdobju:

- 159 vlog za akreditacijo študijskih programov in visokošolskih zavodov (zavodov);
- 7 vlog za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol (šol);
- 66 vlog za spremembe študijskih programov.

Svet je v letu 2014 sprejel 118 akreditacijskih odločitev:

Akreditacijo je podelil:

- 93 študijskim programom prve, druge in tretje stopnje oziroma študijskim programom za izpopolnjevanje; od tega jo je 73 študijskim programom podaljšal;
- 7 zavodom, od tega jo je 5 podaljšal, ter
- 36 spremembam študijskih programov.

Prvo akreditacijo je dobilo 20 študijskih programov. 11 študijskim programom je svet akreditacijo podaljšal za krajše obdobje od sedmih let (v nadaljevanju: krajše obdobje), in vlagateljem postavil roke za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti, enemu programu pa je ni podaljšal. 4 programom je svet na podlagi pritožb, ki so uspešno izpodbijale njegovo odločitev, pri vnovičnem odločanju akreditacijo podaljšal za 7 let.

Poglavitni razlogi za podaljšanje akreditacije za krajše obdobje se v primerjavi s prejšnjimi leti niso bistveno spremenili. Še vedno lahko ugotovimo, da:

- zavodi niso uspešno identificirali težav pri svojem delovanju v samoevalvacijskih postopkih, zaradi česar se je sistem notranjega zagotavljanja kakovosti izkazal za neučinkovitega;
- kadrovska struktura ni bila stabilna - bodisi glede kadrovske zasedbe bodisi glede področne ustreznosti nosilcev oziroma izvajalcev študijskega programa;
- izvajanje praktičnega izobraževanja ali laboratorijskih vaj ni bilo v skladu z akreditiranim stanjem ali veljavnimi predpisi ali vnaprej jasno opredeljenim obsegom, delovnim okoljem ter pod ustreznim mentorstvom;
- so bile izpuščene nekatere pomembne študijske vsebine oziroma je bil študijski program zastarel;
- se je izvajalo premajhno število kontaktnih ur, premajhna je bila tudi izbirnost;
- so nezadostne materialne in finančne razmere znatno ovirale izvedbo študija in svetovalno delo;
- študenti, diplomanti in kandidati za študij niso bili obveščeni o študiju v skladu z akreditiranim programom.

Svet je akreditacijo za polno obdobje podaljšal 5 zavodom, pri čemer je šlo v enem primeru za preoblikovanje zavoda.

Akreditacije ni podelil:

- 3 študijskim programom;
- 1 samostojnemu zavodu.

Prva akreditacija ni bila podeljena 13 % študijskih programov. Razlogi za zavrnitev so bili predvsem:

- nezadostno izkazovanje znanstveno-raziskovalnih dosežkov na področju študijskega programa, študentom druge in tretje stopnje ne bi bilo omogočeno znanstveno-raziskovalno delo;
- nekonsistentnost študijskega programa z opredeljenimi cilji in učnimi izidi ali neskladnost vsebine študijskega programa s študijskim področjem;
- premajhen delež obveznih vsebin in premalo razvidna usmeritev študija;
- neustrezno utemeljena zaposljivost diplomantov ali potreba po študijskem programu;
- preobremenjenost visokošolskih učiteljev;
- neustreznost visokošolskih učiteljev glede na študijsko in znanstveno-raziskovalno oz. umetniško področje, s katerega je bil predlagani študijski program.

Razlogi za zavrnitev akreditacije zavodoma so bili v glavnem:

- vpetost v okolje in zaposljivost diplomantov ni bila izkazana;
- ustrezna sestava senata z vidika enakopravne zastopanosti vseh študijskih področij ni bila zagotovljena;
- ustanovitelj ni izkazoval nikakršnega znanstveno-raziskovalnega dela, ni bilo visokošolske knjižnice;
- premalo mest za praktično izobraževanje študentov;
- neustrezen notranji sistem kakovosti, v samoevalvacijskih postopkih ne bi sodelovali vsi deležniki;
- ni bilo strategije z načrtom in načini uresničevanja oblikovanih ciljev.

V enem primeru je bila vloga za postopek prve akreditacije zavoda zavržena zaradi formalne nepopolnosti.

Agencija opravlja tudi zunanje evalvacije šol. Svet je pozitivno mnenje o doseganju z zakonom predpisanih standardov sprejel za 11 šol, mnenja s pridržkom v tem obdobju ni bilo sprejetega.

Pregled odločitev sveta o podelitvi akreditacije za krajše obdobje ali zavrnitvah akreditacije pokaže, da so bile pomanjkljivosti predvsem pri znanstveno-raziskovalnem, strokovnem in umetniškem delu, neustreznem sistemu kakovosti zavoda ter pri visokošolskih učiteljih. Poleg tega je med vzroki za podaljšanje akreditacije za krajše obdobje vse bolj pogosto tudi zmanjševanje števila

kontaktnih ur zaradi racionalizacije, kar neposredno vpliva na kakovost izvajanja študijskega programa.

Opozoriti moramo na to, da so izredno pomembna področja, kot so znanstveno-raziskovalno delo in sodelovanje študentov pri tem, sistem kakovosti zavoda/šole, stabilnost kadrovske zasedbe, z zakonskimi in podzakonskimi akti razmeroma ohlapno opredeljena, kar se odraža tudi v pritožbenih razlogih na negativne odločitve sveta.

Svet je odločal tudi o evidentiranju visokošolskega transnacionalnega izobraževanja – VTI (v evidenco je bila vpisana 1 pogodba VTI).

V primerjavi z letom 2013 se je v letu 2014 spet znatno povečalo število postopkov za podaljšanje akreditacije študijskih programov. Razlog je enak kot v letu 2013; gre za to, da je večina »bolonjskih« študijskih programov nastala v razmeroma kratkem obdobju (med letoma 2006 in 2009) in da se jim izteka akreditacija.

V primerjavi z letom 2013 je bilo (veliko) več pritožb in ponovljenih postopkov.

Obravnavanje pritožb

a) Pritožbe vlagateljev

V letu 2014 je svet pritožbeni komisiji v odločanje odstopil 9 zadev v akreditacijskih postopkih, kar je glede na leto 2013 za 4 manj. V skladu s priporočili pritožbene komisije si je pred sprejemom končnih odločitev v zadevah, kjer je bilo ugotavljanje dejanskega stanja zahtevnejše, prizadeval za ugotovitev pravilnega in popolnega dejanskega stanja tudi s sklici ustnih obravnav, dodatnimi pozivi vlagateljev k dopolnitvam vlog ter dopolnilnim mnenjem skupine strokovnjakov ipd. V letu 2014 je bilo takšnih odločitev sveta 35, od tega 10 za razpis ustnih obravnav.

Da bi vlagateljem zagotovil možnost enakopravne obravnave v postopkih, je v skladu z možnostmi, ki jih daje Zakon o splošnem upravnem postopku ([24/06](#) – uradno prečiščeno besedilo, [105/06](#) – ZUS-1, [126/07](#), [65/08](#), [8/10](#) in [82/13](#)); v nadaljevanju: ZUP), v postopkih prve akreditacije naprej izvajal prakso:

pošiljanja poročil skupin strokovnjakov v postopkih prve akreditacije visokošolskega zavoda v odziv vlagateljem;

pošiljanja odzivov vlagateljev na poročila skupin strokovnjakov v postopkih programske akreditacije v pripravo morebitnega dodatnega mnenja, kar je primerljivo s pripravo končnega evalvacijskega poročila v postopkih podaljšanja akreditacije.

Pri vnovičnem odločanju o zadevah, ki jih je svetu odstopila bodisi pritožbena komisija bodisi Upravno sodišče Republike Slovenije, je bilo pozitivno odločeno o

vseh. Podeljenih je bilo 8 akreditacij, od tega je bila le ena podaljšana za krajše obdobje.

Število pritožb je bilo v letu 2014 razmeroma veliko. Čeprav se je svet tako v stari kot v novi sestavi seznanil s poročilom o odločitvah pritožbene komisije, upošteval navodila, ki jih je zapisala v svojih odločitvah o pritožbah v posameznih akreditacijskih zadevah, in skušal slediti uveljavljeni praksi v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih, sta mu predvsem merila za akreditacijo in ZViS zaradi ohlapnih zakonskih določb (glede kadrov, znanstveno-raziskovalnega dela v magistrskih študijskih programih, vpetosti v okolje) pogosto onemogočala sprejemanje negativnih odločitev v zadevah, kjer na podlagi dokazov ni ugotovil zadostne ravni kakovosti. Pritožniki pa so svetu prav zaradi ohlapnih zakonskih določb večkrat očitali arbitrarnost pri sprejemanju odločitev.

b) Pritožbe deležnikov

Pritožbe deležnikov v visokem šolstvu, predvsem študentov in visokošolskih učiteljev, so se nanašale na kršitve na zavodih. Gre predvsem za prijave nepravilnosti pri izvedbi študijskih programov:

- neustrezno izvajanje praktičnih vaj;
- izvajanje kontaktnih ur v nasprotju z akreditiranim stanjem;
- neustrezna usposobljenost visokošolskih učiteljev ali nepravilnosti pri habilitacijskih postopkih.

Na tej podlagi je svet v letu 2014 opravil dvanajst izrednih evalvacij (treh zavodov in devetih študijskih programov).

Obravnavanje praks organov odločanja v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih

Agencija je pripravila interno poročilo o praksah sveta pri negativnih odločitvah v akreditacijskih postopkih ali odločitvah o podaljšanju akreditacij za krajše obdobje ter o praksah odločanja pritožbene komisije in Upravnega sodišča RS v pritožbenih postopkih. Poročilo opozarja na nezdržljivost med presojanjem kakovosti zavodov/šol in študijskih programov na podlagi (evropskih) standardov in smernic za zagotavljanje kakovosti (standardi ESG) ter zahtevami pritožbene komisije in pristojnega sodišča po doslednem upoštevanju Zakona o splošnem upravnem postopku. Slednji namreč narekuje zbiranje nedvoumnih (predmetnih, številčnih, listinskih...) dokazil v ugotovitvenih postopkih in konsistentno sprejemanje končnih odločitev samo ob upoštevanju slovenskih predpisov in na podlagi preteklih odločitev. »Mehki« (vsebinski) pristop pri ugotavljanju kakovosti v povezavi z odločanjem o temeljnih pravicah in obveznostih deležnikov v visokem šolstvu je pokazal, da so bile za vlagatelje nesprejemljive odločitve sveta skoraj brez izjeme uspešno izpodbijane v pritožbenih postopkih.

Svet se zaveda paradoksa, da predpisi ne morejo določiti vseh podrobnosti in minimalnih standardov za različne zavode in študijske programe, pri čemer upravni postopek, pritožbena komisija in upravno sodišče presoje usmerjajo v dobesedno upoštevanje predpisov. Sklicevanje na pretekle prakse sveta ni primerno, saj odločitve sveta niso bile vedno primerljive, ker so se merila spreminjala in ker ima vsak zavod oziroma študijski program svoje posebnosti. Smiselno je razmisliti o sklicevanju na odločitve sveta v prihodnje, zato bi oblikovali vsebinske podlage za odločanje na kritičnih področjih, kot so vpetost v okolje, znanstveno-raziskovalno, strokovno in umetniško delo, kadri ... Svet bi moral pri določenih odločitvah, v katere bi bil prepričan s trdnimi vsebinskimi utemeljitvami, dosledno vztrajati tudi v ponovljenih postopkih, ob upoštevanju doktrin stroke, znanosti in umetnosti. Agencija bi morala racionalizirati proces akreditacij in izbrati pravo rešitev, s katero bo lahko aktivno in učinkovito skrbela za kakovost v visokem šolstvu. Upoštevanje določil ZUP pri presoji najpomembnejšega področja, kot je kakovost, lahko pomeni veliko potratno energije in majhen izkupiček pri izboljševanju in razvijanju kakovosti oz. kulture kakovosti. Zato je nujno, da agencija aktivno sodeluje že pri zakonskih izhodiščih, ki bodo urejala njeno delovanje v prihodnosti, pri tem pa sledi načelom strokovnosti, neodvisnosti in transparentnosti. Hkrati je treba slediti strateškemu ciljem in evropskim standardom in smernicam ter se zavzemati za nenehno izboljševanje notranjih in zunanjih sistemov kakovosti v visokem in višjem strokovnem šolstvu, pri čemer je sodelovanje z vsemi deležniki ključnega pomena.

Agencija mora seveda do sprememb delovati po veljavni zakonodaji, izsledke tega poročila pa upoštevati pri izboljšanju vodenja postopkov in odločanja. Hkrati mora voditi upravne postopke in upoštevati standarde ESG. Delovna skupina za spremljanje prenove visokošolske zakonodaje pa naj tudi na podlagi izsledkov tega poročila oblikuje stališča, ki jih bo agencija zastopala v pogajanjih.

Svet se torej zaveda ovir, ki jih ima agencija pri presoji kakovosti v slovenskem visokošolskem prostoru. Visoko šolstvo je tako zapleteno, živo in raznoliko, da ga ni mogoče celostno in do potankosti normirati. Agencija se ne sme usmerjati v prekomerno reguliranje kakovosti, pač pa mora začeti graditi na zaupanju, da lahko zavodi sami zagotavljajo in izboljšujejo kakovost. Ob odsotnosti pedagoških, akademskih in znanstvenih standardov ter odločne visokošolske politike na tem področju je oteženo tudi delo strokovnjakov agencije. Morda bi si morala agencija najprej prizadevati za prevetritev pedagoških, akademskih in znanstvenih standardov, ki na primer izhajajo iz meril za relevantnost objav znanstveno-raziskovalnih dosežkov, strogosti delovanja različnih strokovnih komisij ipd., in strokovnjake usposobiti za presojo po teh standardih ter jih odvracati od presoje, za katero sploh ne morejo biti strokovnjaki: na primer od presoje ustreznosti finančnih virov na zavodih.

Obravnavanje meril

Svet je na začetku leta 2014 obravnaval pobudo za zaostritev meril za akreditacijo na področju praktičnega usposabljanja, mobilnosti in vsebinske sestave študijskih programov. Opozoril je, da bi morala merila postaviti jasnejša določila za presojo vsebinske ustreznosti in kakovosti študijskih programov. Nazadnje so se predstavniki sveta in skupina za prenovo meril za akreditacijo dogovorili, da bodo pri spreminjanju meril upoštevali samoevalvacijske izsledke ter ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev zaradi izboljšanja njihove uporabnosti oziroma da vanje še ne bodo bistveno vsebinsko posegali. To bi namreč zahtevalo dolgotrajno usklajevanje z vsemi deležniki, saj lahko vsaka vsebinska sprememba povzroči nove obveznosti za vlagatelje, poleg tega pa bi kazalo počakati na objavljen spremembo ZViS. Težave bi nastale tudi z veljavnim obrazcem za vlogo, ker ga do vzpostavitve novega informacijskega sistema ni mogoče spreminjati.

Junija tega leta je svet v skladu s temi ugotovitvami sprejel nova prečiščena merila, ki se vsebinsko niso bistveno spremenila. Določila v njih so jasneje zapisana, tista, ki so se podvajala, so črtana, prav tako so črtane nepotrebne splošne določbe oziroma uvodne določbe k presoji podaljšanja akreditacije. Nedvoumno je določeno, katera merila s posameznih področij presoje se upoštevajo pri odločanju o akreditacijah študijskih programov – teh je občutno manj kot v starih merilih – skladno s tem se je zmanjšalo tudi število prilog k vlogi za akreditacijo. Jasno je določeno, da se študijski program pri prvi akreditaciji ne presoja po organizaciji in izvedbi, temveč po sestavi in vsebini. Ena od pomembnih novosti je zahteva za predložitev osnutkov študijskih programov pri prvi akreditaciji zavoda, da se lahko ugotavlja ustreznost znanstveno-raziskovalnega dela ustanovitelja in načrtovanih kadrov. Določeneje sta opredeljena preoblikovanje zavoda oziroma akreditacija dislocirane enote ter področje zagotavljanja kakovosti. Predvsem pri slednjem je zavodom naloženo, kako naj oblikujejo svoj notranji sistem kakovosti in kakšna naj bodo samoevalvacijska poročila.

Čeprav spremenjena merila ne uvajajo novih obveznosti in pravic vlagateljev, so bila zaradi številnih popravkov, ki jih je narekovalo predvsem črtanje odvečnih ali ponavljajočih se meril, sprejeta kot nova merila za akreditacijo.

Razprava na sejah sveta o pomembnosti temeljitejše vsebinske presoje študijskih programov tudi v postopkih podaljšanja akreditacije se je nadaljevala. Posebej bi bilo treba paziti na to, da bi bilo mogoče odpraviti pomanjkljivosti, akreditirane ob prvi akreditaciji. Zato je konec leta spet imenoval delovno skupino za vsebinsko prenovo meril za akreditacijo, ki pa ni začela delovati.

Ker agencija v letu 2014 dokončnega predloga spremembe meril za vpis v register strokovnjakov ni pripravila, je svet na svoji 82. seji ponovil zahtevo iz leta 2013 za čim prejšnjo pripravo predloga, katerega del je tudi prenova postopka in pogojev za izbiro kandidatov za uvrstitve v register.

Na svoji 86. seji je svet sprejel Akt o spremembah Meril za visokošolsko transnacionalno izobraževanje, s katerim je pravilno zapisal razmerje med ponudnikom in izvajalcem transnacionalnega izobraževanja in ustrezno preštevilčil točke posameznih členov.

Obravnavanje področne zakonodaje

Svet je redno spremljal pobude in procese za prenavo visokošolske zakonodaje. Na svoji 83. seji je imenoval delovno skupino za spremljanje te preнове, ugotavljanje pomanjkljivosti veljavnih predpisov in oblikovanje stališč ter predlogov za prihodnje zakonske rešitve. Delovna skupina ni začela delovati.

Sprememba ZViS zaradi ureditve položaja diplomantov neakreditiranih študijskih programov

19. 11. 2014 je bila sprejeta novela ZViS, s katero se ureja javna veljavnost diplom za 200 diplomantov, ki so študij končali po študijskih programih, ki jim je akreditacija potekla. Agencija je pravočasno obvestila zavode, naj oddajo vlogo za podaljšanje akreditacije, čeprav ji tega na podlagi ZViS ne bi bilo treba storiti. Pri omenjeni noveli zakona je agencija aktivno sodelovala in vseskozi opozarjala na kršitev pravic študentov (teh študijskih programov) in na resnost posledic sprejetja novele za kakovost v slovenskem visokošolskem prostoru.

Celostna prenova ZViS

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo (MIZŠ), je jeseni 2014 napovedalo celovito prenavo ZViS, po kateri bi – kot se je izkazalo, ko je bil predlog predstavljen deležnikom – korenito poseglo v sestavo, delovanje oziroma pristojnosti agencije. Izhodišča za prenavo določb ZViS je ministrstvo, pripravljalo v majhni skupini, v katero agencija oziroma svet ni bila povabljen. Zato je svet na 87. seji sprejel sklep, da »agencija na MIZŠ naslovi zahtevo po vključitvi v proces snovanja koncepta in preнове ZViS«.

Kot je razvidno že iz prejšnjega samoevalvacijskega poročila agencije (za leto 2013), se v Sloveniji hitro menjavajo ministri, pristojni za visoko šolstvo. S tem povezani so tudi številni predlogi za spremembe ZViS. Agencija in svet se vseskozi zavzemata za ohranitev lastne neodvisnosti in stabilnosti svojega delovanja, za prehod na institucionalno evalvacijo (postopno opustitev postopkov

podaljšanja akreditacije študijskih programov ter združitve njihovih presoj v institucionalnih postopkih), okrepitev svetovalne funkcije agencije in njene analitične dejavnosti, pri čemer veliko skrb posvečata primerljivosti delovanja z drugimi evropskimi agencijami za kakovost v visokem šolstvu, skladnosti s standardi ESG ter krepitvi mednarodnega in medresorskega sodelovanja z deležniki.

Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij

Agencija je aktivno sodelovala pri vzpostavljanju slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK) in se udeleževala sestankov, na katerih se je usklajeval predlog zakona o SOK. Opozarjala je predvsem na neskladje pri umeščanju starih višješolskih diplom ali izobrazbe v opisnike ravni med predlogom zakona in KLASIUS ter razčiščevala predvideno vlogo in nove naloge agencije, zapisane v osnutku.

Odločanje o strokovnjakih agencije in usposabljanje kandidatov za vpis v register strokovnjakov

Nadaljevalo se je izobraževanje kandidatov po novem programu usposabljanja kandidatov za vpis v register strokovnjakov po programu iz leta 2013 in posodobljenem v začetku leta 2014. Kandidati so opravljali praktični del v skupinah strokovnjakov ter sodelovali na obiskih visokošolskih zavodov/šol.

a) vpis v register strokovnjakov

Komisija za odpiranje prijav kandidatov za vpis v register strokovnjakov se je v letu 2014 sestala enkrat. Obravnavala je 3 prijave študentov.

Do konca leta 2014 je bilo v register strokovnjakov agencije vpisanih 168 slovenskih strokovnjakov in 22 strokovnjakov študentov oziroma skupaj 37 novih strokovnjakov. Svet je v letu 2014 na posebno povabilo v register vpisal 3 strokovnjake, na podlagi uspešno opravljenega prenovljenega programa usposabljanja pa 35 strokovnjakov.

Svet je odločil, da morajo doktorski študenti, kandidati za strokovnjake, tako kot drugi študenti opraviti usposabljanje na ŠOS, saj je študentski vidik pri presoji zelo pomemben. Zaradi pomanjkanja študentov v registru strokovnjakov pa je sprejel sklep, da so kandidati študenti do preklica primerni za vpis v register strokovnjakov, če so na podlagi povabila komisije za odpiranje prijav kandidatov za vpis v register strokovnjakov opravili prvi del usposabljanja, ki ga izvaja agencija. Svet je zaradi podvajanja vsebin zahteval tudi uskladitev programov usposabljanja ŠOS in agencije.

Kandidati iz podpornih služb zavodov ter širše iz javnega sektorja in administracije so pomembni predvsem za presoje na institucionalni ravni.

b) imenovanje skupin strokovnjakov

V letu 2014 je svet za presoje v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih imenoval 88 skupin strokovnjakov, kar je 22 manj kot leto poprej. Od tega so nekatere skupine zaradi združitvev postopkov presojale po več študijskih programov. Razlog za zmanjšanje je predvsem v naraščajočem številu združitvev postopkov.

Svet je za odločanje o vpisu kandidatov v register strokovnjakov večkrat izrazil zahtevo za poenotenje bibliografskih podatkov in podatkov o področjih dejavnosti kandidatov pri pripravi gradiva za seje.

c) podaljšanje roka skupinam strokovnjakov, imenovanje nadomestnih strokovnjakov in izločitve iz presoj

Svet je skupinam strokovnjakov v letu 2014 šestkrat podaljšal rok za oddajo skupnega poročila; razlogi so bili: dopolnitve vlog, zagotovitev nemotene izvedbe evalvacijskega obiska in priprave poročila, študijske počitnice in imenovanje nadomestnih članov.

V skupine strokovnjakov so bili dodatno imenovani štirje strokovnjaki, in sicer zaradi samoizločitve iz presoje ali zaradi možnosti za delitev dela v skupini.

Svet je obravnaval dve pobudi za izločitev slovenskega strokovnjaka iz skupine zaradi trditve vlagatelja, da prihaja iz konkurenčnega zavoda. Ugotovil je, da študijskih programov ne morejo presojati strokovnjaki, ki niso s področja, s katerega je študijski program, zato bo vedno obstajal dvom, da so iz konkurenčnega zavoda. Ker se je strokovnjak izjasnil, da bo presojal nepristransko, in ker je mnenje skupine strokovnjakov skupno in ne mnenje posameznika, svet zahtevku za izločitev ni ugodil.

Obravnavanje notranjih aktov in strateških dokumentov

Svet je v tem samoevalvacijskem obdobju potrdil:

- samoevalvacijsko poročilo agencije za leto 2013;
- poslovno poročilo za leto 2013;
- delovni in finančni načrt za leto 2014;
- novi poslovnik kakovosti.

V zvezi s samoevalvacijskim poročilom agencije za 2013 je izrazil zaskrbljenost nad izsledki anket o zadovoljstvu deležnikov in predlagal, da bi se morali zaposleni in člani sveta sestati na usklajevalnem sestanku ter izmenjati svoja pričakovanja in mnenja. Izboljšati bi bilo treba akreditacijske postopke, vzdrževati in dvigati standarde kakovosti ter pridobiti več strokovnjakov z deficitarnih področij.

Številne razprave je svet posvetil reviziji Računskega sodišča Republike Slovenije.

Na področju visokošolskega transnacionalnega izobraževanja (VTI) je bila oblikovana delovna skupina za pripravo predloga priporočil za postopke in oblikovanje pogodb za VTI, konzorcijskih sporazumov za skupne študijske programe ter oddajo vlog in zunanjo presojo študijskih programov za izpopolnjevanje. Po mnenju sveta bi bilo treba pravice študentov bolje zavarovati, kar bi omogočali kakovostni konzorcijski sporazumi. Postavlja se vprašanje, ali lahko študenti VTI uveljavljajo pravice slovenskih študentov v skladu z ZViS. Agencija je zaradi izboljšanja ureditve VTI z deležniki začela usklajevati predlog pojasnil k navodilom za VTI. Ta med drugim obravnavajo trajanje in pogoje študija, njegovo obliko, obveznosti in pravice študentov, ureditev internih aktov, ki določajo izvajanje VTI, kadrovske in materialne pogoje (vključno s predstavitvijo finančnih virov), kakovost študija, in kakšno kvalifikacijo dosežejo diplomanti.

Svet je na začetku leta 2015 obravnaval in potrdil novi poslovnik kakovosti agencije. V njem je sistem kakovosti agencije jasno določen, določeno je, da kakovost kot skupno vrednoto z načinom svojega dela vsi deležniki nenehno izboljšujejo, kar pomeni, da sooblikujejo in razvijajo kulturo kakovosti. Opisuje krog kakovosti in je razdeljen na tri osrednja poglavja: način dela agencije; področja kakovosti in kazalnike kakovosti ter samoevalvacijo - presojanje sistema kakovosti agencije s pripravo načrtov in poročil, sklone pa s poglavjem, ki je za kakovostno delo zelo pomembno: upravljanje s tveganji, dokumentacija in podatki, za kar je treba razviti učinkovit informacijski sistem. Najpomembnejša novost je, da so v poslovniku prvič opredeljena temeljna področja kakovosti (z zaokroženimi podpodročji) s številčnimi in vsebinskimi kazalniki kakovosti za njihovo presojo in s tem povezani ukrepi oziroma aktivnosti deležnikov. Področja oziroma podpodročja kakovosti zaokrožujejo standardi kakovosti, ki jih želi agencija doseči. V področja so zajeti tudi procesi samoevalvacije in sistemskih analiz.

Iz poslovnika je razviden krog kakovosti, ki je temelj učinkovitega sistema kakovosti.

Sklenjen je na dveh ravneh – prek samoevalvacije s sodelovanjem notranjih in zunanjih deležnikov agencije na prvi ravni ter prek načrtovanja in poročanja vodstva o delu agencije na drugi, obe pa povezuje akcijski načrt. Svet je ob tem poudaril, da je sprotna skrb za uresničitev akcijskih načrtov zelo pomembna,

direktor pa, da sta bila dosedanja akcijska načrta agencije preobsežna ter da bo treba v prihodnje temeljito razmisliti o prednostnih nalogah agencije. Akcijski načrti morajo biti uresničljivi, to pa pomeni, da morajo biti bistveno krajši. Temu je pritrtil tudi svet.

3.2.2. Pritožbena komisija kot organ odločanja na drugi stopnji

Pritožbena komisija se je v letu 2014 sestala na 4 sejah, odločila pa je v enajstih zadevah. Odločitve so bile naslednje:

- v treh zadevah je pritožbena komisija pritožbo zavrnila (in s tem potrdila odločitev sveta – organa 1. stopnje);
- v devetih zadevah je pritožbi ugodila, izpodbijan odločbo odpravila in zadevo vrnila v ponovno odločanje svetu;

Kadar pritožbena komisija pritožbi ugodi, skladno z določbami ZViS zadevo vrne svetu v ponovno odločanje. Odločitev pritožbene komisije je v primeru zavrnitve pritožbe dokončna, zoper njo pa je mogoč upravni spor.

Po pregledu obravnavanih zadev je mogoče ugotoviti, da so pritožniki v večini primerov uveljavljali vse tri pritožbene razloge iz prvega odstavka 237. člena ZUP. Odločitve so torej izpodbijali zaradi:

- zatrjevanih kršitev pravil materialnega prava;
- zatrjevane napačne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja in
- zatrjevanih kršitev pravil postopka.

3.2.3. Direktor

Direktor se je poleg skrbi za redno opravljanje temeljne dejavnosti agencije, kamor spada veliko število akreditacij in zunanjih evalvacij zavodov in študijskih programov, intenzivno ukvarjal s pripravo na obisk mednarodne skupine presojevalcev oziroma za uresničitev zadnjega od najpomembnejših strateških ciljev agencije do leta 2016, to je polnopravna včlanitev v ENQA. Direktor je opravil obširno delo dopisovanja s panelom in sekretariatom ENQA, organiziral delovni obisk panela ENQA v prostorih agencije v Ljubljani in zagotovil udeležbo 56 intervjujancev na teh pogovorih.

V juniju 2014 so bile podpisane podaljšane pogodbe iz sredstev ESS do avgusta 2015.

Jeseni in predvsem januarja 2015 si je prizadeval za zagotovitev dodatnih proračunskih sredstev po izteku projekta ESS. Dvakrat se je sestel s poslansko skupino SMC v Državnem zboru in s predstavniki ministrstva MF in MIZŠ.

Ker na MIZŠ dalj časa ni bilo ustreznega sogovornika, si je prizadeval za sestanek z ministrom za finance in v Državnem zboru.

Svoje aktivnosti je usmeril predvsem še na tri področja:

a) mednarodno sodelovanje

Agencija je aktivno delovala v CEENQA in projektih ECA. Direktor je kot podpredsednik CEENQA začel pripravljati letno srečanje članic te organizacije, ki bo v Ljubljani 22. in 23. maja 2015 (delavnica in GA). Hkrati je sodeloval z agencijami za zagotavljanje kakovosti na Poljskem, v Romuniji, Litvi, Bolgariji in državah nekdanje Jugoslavije.

Aktivno se je zavzemal za izboljšanje prepoznavnosti agencije v domači in tuji javnosti, s prispevki sodeloval na različnih konferencah, medresorskih skupinah, delavnicah in posvetih ter sproti spremljal razvoj sistema kakovosti v visokošolskem prostoru doma in na tujem in o tem poročal zaposlenim na agenciji na rednih tedenskih sestankih.

b) sodelovanje z visokoškolskimi deležniki

Tudi v tem samoevalvacijskem obdobju si je direktor prizadeval za sodelovanje z deležniki ter približevanje delovanja agencije vlagateljem. Nadaljeval je z obiski zavodov. Imel je neformalne razgovore z rektorji, dekani, predsedniki, študenti in v nekaterih primerih tudi z lastniki zavodov.

c) delovne razmere na agenciji

Nadaljuje redne kratke tedenske delovne sestanke z zaposlenimi. Gre za krajšo izmenjavo informacij in dogovor o nadaljnjem delu. V začetku 2015 je opravil letne delovne razgovore z vsemi zaposlenimi. Čeprav so ti sestanki namenjeni tudi postavljanju vprašanj, izmenjavi mnenj in neformalnemu razgovoru, tega skoraj ni.

Od junija 2014 do konca samoevalvacijskega obdobja je moral direktor opravljati dodatne naloge, povezane z že drugo, tokrat bolj vsebinsko revizijo računskega sodišča. Revizorjem je moral večkrat pojasnjevati predvsem akreditacijske in evalvacijske postopke ter način dela strokovnjakov in sveta, v povezavi s tem pa tudi plačevanje njihovega dela. Večkrat je bilo treba pripraviti odgovore na obširne vprašalnike in zbrati obsežno dokumentacijo. Direktor in posamezni strokovni delavci so sproti sodelovali z revizorji, kar je dodatno oviralo delo agencije.

Konec leta 2014 je bila v medijih objavljena anonimna prijava zoper vodstvo agencije, in sicer zaradi kadrovanja, izplačevanja povečanega obsega dela, spremembe sistemizacije delovnih mest ter sicer odnosov do zaposlenih. Direktor je na prijavo takoj odgovoril in odgovore poslal v vednost KPK, ministrstvom in medijem. Agencijo je kmalu nenapovedano obiskal inšpektor Republike Slovenije za delo, ki je opravil nadzor nad delovnimi razmerji v agenciji. V januarju 2015 je agencija prejela še pisno obvestilo Ministrstva za javno upravo – Inšpektorata za javni sektor o inšpekcijskem nadzoru nad izvajanjem določb Zakona o sistemu plač v javnem sektorju in na njegovi podlagi izdanih izvršilnih predpisov ter kolektivnih pogodb in splošnih aktov delodajalca. Nobeden od opravljenih nadzorov ni ugotovil kršitev, na katere je nakazovala anonimna prijava, so pa močno ovirali delo agencije.

S prijavo je bil seznanjen tudi svet. Nad njo je bil presenečen, saj meni, da imajo zaposleni možnost, da težave rešujejo tako na skupnih sestankih agencije kot na sejah sveta. Vzrokov za tako problematično ozračje v kolektivu kljub poskusu pogovora z zaposlenimi ni mogel jasno opredeliti, ugotovil je, da bi nanj lahko delno vplivala nestalnost zaposlitve tistih, zaposlenih po projektu ESS. Kljub temu bi se morale namesto anonimne prijave težave sproti urejati, saj so za to vse možnosti na internih sestankih na agenciji. Direktorju je naložil, da na naslednjem internem sestanku z zaposlenimi temeljito obravnava nastalo problematiko. Na njem je bilo dogovorjeno predvsem, da:

- bo vpeljana skrinjica za zbiranje anonimnih mnenj in pobud;
- se bo na delovnih sestankih pozornost bolj usmerjala v sprotno reševanje morebitne problematike in da se bodo pisali zapisniki s sklepi;
- bo direktor za pomoč pri urejanju razmer na agenciji zaprosil tudi strokovna delavca, ki sta opravila tečaj mediacije pri sporih.

3.2.4. Zaposleni v sektorju za splošne zadeve in sektorju za kakovost

Naloge zaposlenih v obeh sektorjih se velikokrat prepletajo, posebej pravna služba sodeluje v akreditacijskih postopkih, pri pripravi meril in aktov agencije, pri mednarodnem sodelovanju ipd., zato niso naštetje po sektorjih.

Najpomembnejše naloge, ki so jih poleg vodenja akreditacijskih in evalvacijskih postopkov, priprave poročil o postopkih za seje sveta in pritožbene komisije, odločb o akreditacijah, mnenj o zunanjih evalvacijah, strokovne pomoči vodstvu v kadrovskih in finančnih zadevah, reševanja pravnih vprašanj, nalog iz akcijskega načrta in drugih stalnih nalog opravili strokovni delavci agencije, so razvidne že iz prejšnjih poglavij, saj gradivo, ki ga obravnava svet ali pritožbena komisija, pripravijo zaposleni. Zato je naštetih le nekaj najpomembnejših:

- samoevalvacijsko poročilo agencije za leto 2013 in dopolnitve, ki jih je zahtevala mednarodna skupina presojevalcev ENQA;
- naloge, povezane z obiskom mednarodne skupine presojevalcev;
- nova merila za akreditacijo;
- popis praks organov odločanja v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih;
- novi poslovnik kakovosti agencije;
- intenzivno vzpostavljanje celovitega informacijskega sistema agencije;
- pripravljanje obširnega gradiva in številnih odgovorov za računsko sodišče ter druge inšpekcijske službe;
- priprava gradiva za pogajanja v zvezi s finančnim stanjem agencije in spreminjanjem zakonodaje;
- aktivno sodelovanje s predavanji pri izobraževanju strokovnjakov študentov na ŠOS, notranjih presojevalcev na samostojnih zavodih, na posvetu Skupnosti višjih strokovnih šol ter na drugih posvetih zunanjih deležnikov (strateški posveti, posveti za zagotavljanje kakovosti) ...;
- sodelovanje v mednarodnih projektih.

V mednarodnih delovnih skupinah so zaposleni nadaljevali aktivno delo predvsem pri projektih:

- **EEEP (ECA's Expert Exchange Platform):** Gre za vzpostavljanje, testiranje in implementacijo spletne platforme, namenjene lažjemu lociranju in identificiranju evropskih strokovnjakov za zunanje postopke zagotavljanja kakovosti. Agencije za akreditacije in zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu bodo to platformo uporabljale za medsebojno (čezmejno) izmenjavo usposobljenih in izkušenih strokovnjakov. Uspešna implementacija platforme je bila izvedena v mesecu decembru 2014.
- **CeQuInt (Certificate for Quality of Internationalisation):** namen projekta, ki je bil izbran v okviru Lifelong Learning Programme (Erasmus); Erasmus Multilateral projects septembra 2012, je izboljšati in pospešiti proces internacionalizacije visokega šolstva ter razvoj metodologije merjenja internacionalizacije, tako na programski kot na institucionalni ravni. Uspešna evalvacija bo vodila do evropskega certifikata internacionalizacije. Agencija sodeluje v usmerjevalni skupini (steering group) ter je v letu 2013 sodelovala pri izdelavi pilotne metodologije, usposabljanja strokovnjakov na Dunaju ter izvedla vse organizacijske postopke za evalvacijo študijskega programa, ki je potekal marca 2014 na Ekonomski fakulteti, Univerze v Ljubljani. Evalvacija z mednarodno skupino strokovnjakov s področja internacionalizacije visokega šolstva tokrat ni bila namenjena presoji standardov kakovosti zaradi podelitve akreditacije oziroma njenega podaljšanja, pač pa presoji standardov kakovosti internacionalizacije in podelitvi certifikata. V marcu 2013 je Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu tudi gostila sestanek usmerjevalne skupine, ki je potekal v Ljubljani. Naslednje leto, predvidoma decembra 2014, naj bi se predstavniki agencije in slovenska strokovnjaka, ki bosta sodelovala pri presoji, udeleželi CeQuInt delavnice v Varšavi z naslovom:

Good Practices in Internationalization. Na delavnici se je razpravljalo o dobrih praks, ki so zaživele na ravni šol in fakultet, jasnih ciljih šol, ki naj podpirajo razvoj dobrih praks in njihovo diseminacijo, povezanost učnih izidov ('*learning outcomes*') in napredek študenta ter razvoj interkulturnih kompetenc študentov. V začetku leta 2015 je predvidena tudi diseminacijska konferenca v Parizu in podelitev *Certifikata internacionalizacije* šolam, ki so izpolnile pogoje za podelitev. Med tistimi, ki naj bi prejeli certifikat, je tudi program Mednarodno poslovanje Ekonomske fakultete, Univerze v Ljubljani.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

V samoevalvacijskem obdobju 2014 so bile izvedene ankete o zadovoljstvu zaposlenih (natančneje obravnavane v poglavju ESG 3.4 »kadrovski viri«) in ankete o zadovoljstvu članov sveta agencije, ki jih podrobneje obravnavamo na tem mestu, skupaj z analizo odgovorov zaposlenih, v katerih izpostavljam medsebojne odnose in sodelovanje med agencijo in svetom.

Ugotavljamo, da je na agenciji že sprejet Pravilnik o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih in zaščiti prijaviteljev koruptivnih, nezakonitih ali neetičnih ravnanj.

Analiza anket med člani sveta kaže v primerjavi s preteklim letom pozitivne trende v treh izmed štirih vsebinskih sklopih. Povprečna ocena vseh odgovorov v letu 2014 je višja kot v letu 2013 in znaša 3,9. Podrobnejša analiza anket je podana v prilogi.

Svet je izmed vseh vsebinskih sklopov najbolje ocenil:

- splošno zadovoljstvo s sejami sveta (ocena 4,1; odklon 1,36),
- ustrezno pripravo gradiva za sejo, ki je v pomoč pri odločanju sveta agencije (ocena 4,1; odklon 1,05),
- zagotovljenim časom za ustrezno razpravo in odločanjem o vseh točkah (ocena 4,3; odklon 1,39);
- preverjanjem operativnega izvajanja sprejetih odločitev (ocena 4,3; odklon 1,09) ...

Pri povprečni oceni sklopa vprašanj medsebojnega sodelovanja z agencijo je pri odgovorih sveta zaznati negativen trend. Člani sveta so ob tem predlagali, naj se jih vključuje skozi celoten proces akreditacije in ne samo ob končnem poročilu. Razpršenost odgovorov je bila v tem sklopu (medsebojno sodelovanje z agencijo) velika. Podobno velik odklon je zaznati pri trditvah, da:

- svet agencije deluje strokovno, samostojno in neodvisno (ocena 3,5; odklon 1,73);

- vodenje sej omogoča učinkovito razpravo in spodbuja nove ideje in predloge (ocena 4,0; odklon 1,73); kar je lahko povezano tudi z neenotnostjo pri stališčih,
- se mnenja, ki jih vsak član poda na seji, upoštevajo (ocena 3,8; odklon 1,64).

V povprečju so člani sveta pri vsebinskem sklopu »ocena zadovoljstva delovanja sveta« z najvišjo vrednostjo (4,4) ocenili, da svet pri sprejemanju odločitev upošteva načela preprečevanja konflikta interesov in načela nepristranskosti.

Pri odnosu med svetom in zaposlenimi pa iz analiz anket o zaposlenih izhaja nasproten trend v primerjavi z lanskim letom. Zaposleni na splošno bolje ocenjujejo odnos do sveta (mnenja o konstruktivnosti razprav članov sveta na seji, učinkovitosti sej, sodelovanje s posameznimi člani ...). Kljub splošni boljši oceni odnosa do sveta, so zaposleni pri tem najnižje ocenili objektivnost in ustrezno utemeljenost odločanja. Iz tega je mogoče sklepati, da si želijo podrobnejših utemeljitev odločitev sveta, predvsem v primerih negativnih odločitev ali odločitev o podaljšanju akreditacije za krajše obdobje. Pozitivne trende pri anketi o zaposlenih je mogoče zaznati tudi pri oceni sodelovanja s člani sveta in pripravi gradiva, ki je v pomoč pri odločanju. Agencija je v letu 2014 upoštevala vsebinske predloge sveta iz leta 2013 in izboljšala strokovne podlage za odločanje s poprejšnjim preverjanjem skladnosti ugotovitev v poročilih strokovnjakov s predpisi.

Med člani sveta je bilo pri nadpovprečno ocenjenih odgovorih največ strinjanja glede pravočasnosti posredovanja zapisnika sej oz. gradiva in ustrezne tehnične podpore ter tudi glede ustreznega sodelovanja z direktorjem agencije in njegovim zastopanjem zaposlenih na sejah oziroma v javnosti.

Priložnosti za izboljšanje:

Glede na vsebinske odgovore in priporočila članov sveta in zaposlenih ugotavljamo, da je treba priložnosti za izboljšanje iskati predvsem v aktivnejšem vključevanju članov sveta v postopke (ne samo pri odločanju), predvsem pa okrepiti njihovo sodelovanje z zaposlenimi, ki vodijo postopke. Predlagamo, da:

- se člani sveta udeležijo evalvacijskih obiskov (v postopkih podaljšanja akreditacije zavodov in študijskih programov ter zunanjih evalvacij šol);
- člani sveta aktivno sodelujejo v celotnem postopku akreditacij in evalvacij, pri čemer je treba poudarek posvetiti predvsem natančnemu spremljanju vseh faz postopka, spremembam in dopolnitvam vlog, aktivnemu sodelovanju pri pripravi gradiv za sejo (pravočasna priprava ustreznih utemeljitev in odločitev v poročilih za sejo) ter morebitnim ustnim obravnavam;
- se, vsaj devet dni pred sejo, gradivo uskladi med člani sveta in strokovnimi delavci;

- se ob nesoglasjih oziroma morebitnih težavah pri komunikaciji med člani sveta in zaposlenimi, ta rešujejo hitro, učinkovito, mirno in v duhu spoštovanja sogovornika. Če to ni mogoče, naj pri reševanju nesoglasij posredujejo direktor in predsednik sveta;
- se vsaj enkrat letno organizira neformalno srečanje med člani sveta in zaposlenimi, na katerem se odkrito spregovori o morebitnih težavah, izzivih, primerih dobrih in slabih praks ter priložnostih za izboljšanje;
- se člani sveta aktivneje vključujejo tudi na mednarodnih srečanjih, tiskovnih konferencah, delavnicah in posvetih, ki jih organizira agencija oziroma so pomembni za njeno delovanje, pripomorejo h krepitvi njene podobe v javnosti in spodbujajo nadaljnje izboljševanje kakovosti v slovenskem in evropskem visokošolskem prostoru.

4. SKLADNOST DELOVANJA AGENCIJE S STANDARDI ESG

V prvi polovici leta 2014 so bile opravljene aktivnosti za začetek postopka včlanitve agencije v ENQA. V skladu z določili statuta združenja ENQA morajo vse agencije za kakovost, ki želijo postati njegove polnopravne članice, uspešno prestati zunanjo evalvacijo, ki jo opravi mednarodna skupina presojevalcev. Imenuje jo ENQA. Podlaga za zunanjo presojo je samoevalvacijsko poročilo agencije za preteklo leto. V skladu s postopki samoevalvacije na agenciji je bilo poročilo za leto 2013 (SEP 2013) pripravljeno kot follow-up samoevalvacijskega poročila agencije od leta 2010 do 2012. Ker se je skupina presojevalcev prvič srečala s takšno obliko poročila in kljub temu da ji je bil posredovan tudi SEP 2010 do 2012, je morala agencija do obiska pripraviti dodatna pojasnila (opis visokošolskega sistema, opis opravljenega dela med marcem in oktobrom 2014...). Obisk skupine presojevalcev ENQA je potekal 17. in 18. novembra 2014 v prostorih agencije. Decembra je agencija v pregled in morebitne tehnične pripombe dobila poročilo o zunanji evalvaciji, iz katerega je razvidno, da je njeno delovanje popolnoma skladno (fully compliant) z 9 standardi ESG (standard: 2.1, 2.2, 2.4, 2.7, 2.8, 3.2, 3.3, 3.6 in 3.8), bistveno skladno (substantially compliant) s 6 standardi ESG (standard: 2.3, 2.5, 2.6, 3.1, 3.5 in 3.7) ter delno skladno (partially compliant) z enim standardom ESG (standard: 3.4).

Pozitivne ugotovitve presojevalcev se nanašajo predvsem na:

- prepoznano in uveljavljeno vlogo agencije v slovenskem visokošolskem prostoru;
- sprotno in periodično (ciklično) presojo tako visokošolskih zavodov (zavodov) in študijskih programov, kot tudi višjih strokovnih šol (šol);
- težnje po prehodu na podaljšanje akreditacije zavodov in postopno opuščanje postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov, kar se trenutno odraža v (pre)velikem številu akreditacijskih postopkov in obiskov na zavodih ter zato preveliki obremenitvi zavodov;
- močan razvojni potencial agencije pri njenem delovanju, kar presega potencial, ki je viden pri drugih agencijah v evropskem visokošolskem prostoru.

Priložnosti za izboljšanje pa so presojevalci prepoznali v:

- poenotenem razumevanju in tolmačenju meril za akreditacijo med vsemi deležniki v visokem šolstvu, hkrati pa so svetovali, naj se merila ne spreminjajo prepogosto;
- spremembi postopkov nenehnega in nadaljnjega spremljanja kakovosti na zavodih z opustitvijo postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov in prehodom na institucionalno podaljšanje akreditacije, kar se bo odražalo tudi v pripravi ustreznih mehanizmov za spremljanje kakovosti (follow-up), ter

- ureditvi financiranja agencije iz državnega proračuna, hkrati pa izpostavili, da so te okoliščine del nacionalnega konteksta in tako zunaj nadzora agencije.

Skupina presojevalcev poročilo ENQA sklene s čestitkami agenciji za njene dosežke in priporočilom odboru ENQA, da ji podeli polnopravno članstvo v združenju.

6. marca 2015 je upravni odbor ENQA sprejel odločitev o včlanitvi agencije v združenje ENQA, kot polnopravne članice za obdobje petih let.

Po metodologiji priprave SEP za leto 2013 tudi v poročilu za 2014 sledimo ugotovitvam mednarodne skupine presojevalcev, zapisanih v evalvacijskemu poročilu za včlanitev v združenje ENQA (poročilo ENQA), ter jim dodajamo samoevalvacijske ugotovitve po standardih ESG.

4.1. AGENCIJA IN STANDARDI ESG 2

4.1.1. ESG 2.1: Postopki notranjega zagotavljanja kakovosti

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.1: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da agencija prek zunanjega sistema kakovosti veliko pozornost namenja izgradnji in učinkovitemu delovanju notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah. Slednje se je potrdilo tudi v razgovorih z zunanjimi deležniki, razvidno pa je še iz določb ZViS in meril za akreditacijo in zunanjo evalvacijo. V poročilu ugotavlja, da so postopki agencije v tem smislu veliko naprednejši od večine drugih akreditacijskih postopkov na primerljivih agencijah za kakovost, saj se ne osredinjajo zgolj na preverjanje vzpostavljenih notranjih mehanizmov na zavodih/šolah oziroma trenutnega stanja, temveč so osredinjeni na presojo razvoja njihovega sistema kakovosti. Ker agencija v skladu z ZViS zbira in analizira samoevalvacijska poročila zavodov/šol, si s tem pridobiva uporabne podatke o stopnji in smeri njihovega razvoja ter napredka. Skupina presojevalcev pa pri tem poudarja, da je obremenjenost zavodov/šol tudi zato velika, saj morajo vsako leto zbirati in pošiljati veliko dokumentacije. Ugotovila pa je, da se na agenciji vzpostavlja nov informacijski sistem (t.i. is-Nakvis), ki bi zbiranje in obdelavo podatkov, tudi za vlagatelje, poenostavil. Agencija pa mora paziti, da zavodom/šolam pri tem ne bo nalagala dodatnih (več kot bi bilo potrebno) obveznosti.

Pohvalila je zavzemanje za prehod na institucionalno reakreditacijo (podaljšanje akreditacije zavoda, ki bi zajemalo tudi presojo študijskih programov). To bi za zavode pomenilo manj akreditacijskih postopkov, zato bi lahko večji poudarek

namenili izboljševanju notranjih sistemov kakovosti. S prehodom se strinjajo tudi predstavniki ministrstva, pristojnega za visoko šolstvo, ter drugi deležniki v visokem šolstvu. Skupina še ugotavlja, da zakonska določila ne dovoljujejo zmanjšanja obsega presoje, kadar gre za dokazano odlično razvit notranji sistem kakovosti zavoda.

Pohvali pa agencijo za dobro delo, ki ga je opravila za izboljšanje notranjih sistemov kakovosti zavodov/šol.

Priporočila ENQA:

Agencija naj razmisli o pripravi smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil zavodov/šol in s tem poskrbi za njihovo učinkovitejše vključevanje v svoje dejavnosti.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

V prejšnjem samoevalvacijskem poročilu agencije (SEP 2013) smo priporočali uvedbo rednih posvetov za deležnike, namenjenih obravnavi smernic za učinkovito delovanje in razvoj notranjih sistemov kakovosti, poudarjanju pomena in krepitvi kulture kakovosti na zavodih/šolah ter skrbi za izmenjavo dobrih praks.

Ugotavljamo, da je delovanje agencije v preteklem samoevalvacijskem obdobju oteževal po eni strani obsežen in zahteven akcijski načrt, po drugi strani pa različni nepredvidljivi dogodki, ki so zahtevali veliko časa in tudi energije (od revizije računskega sodišča, anonimne prijave in z njo povezanimi različnimi inšpekcijskimi pregledi do pogajanj za finančna sredstva), nemoteno delo pa so ovirali tudi odnosi med zaposlenimi oz. direktorjem in veliko število postokov.

Potrebno je omeniti tudi intenzivne aktivnosti za vzpostavitev, testiranje in implementacijo informacijskega sistema Nakvis ter pojasnjevanje smiselnosti in upravičenosti delovanja agencije na pristojnih ministrstvih in v državnem zboru. Neuresničene aktivnosti naj se optimizirajo in upoštevajo v naslednjem akcijskem načrtu.

Priložnosti za izboljšanje:

V naslednjem obdobju je treba pripraviti akcijski načrt z jasno določenimi ciljnimu prioritetami, ki bodo uresničljive v enem samoevalvacijskem obdobju. Ugotavljamo, da je na tem področju smiselno zasledovati neuresničeni cilj iz prejšnjega akcijskega načrta, pripravo smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil zavodov/šol. Smernice morajo biti pripravljene in usklajene tudi z deležniki v visokem in višjem šolstvu, zato bodo potrebne posebne delavnice oziroma posveti.

4.1.2. STANDARD ESG 2.2: RAZVOJ POSTOPKOV ZUNANJEGA ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.2: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da so bila merila oziroma akti agencije pred sprejemom na svetu posredovana vsem deležnikom v pripombe in predloge, večina predlogov pa je bila upoštevana pri pripravi končne različice aktov. Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov (merila za akreditacijo) so bila v zadnjem letu spremenjena dvakrat. Zadnja sprememba (junij 2014) je nastala tudi na priporočilo zunanje evalvacije ECA in ESU (konec leta 2013) zaradi odprave podvajanj in nekonsistentnosti. Vsa merila oziroma akti sveta, priročnik za strokovnjake, obrazci za oddajo vlog za akreditacijo in zunanjo evalvacijo, poročila o delu agencije, samoevalvacijsko poročilo agencije in drugi pomembni strateški dokumenti so javno objavljeni na spletni strani agencije in dostopni vsem zainteresiranim.

Priporočil za izboljšanje skupina presojevalcev ni navedla.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Iz SEP 2013 je razvidno, da sta bili kot priložnosti za izboljšanje predlagani izdelava smernic za pripravo samoevalvacijskih poročil ter obvezno tolmačenje meril za akreditacijo. Ugotavljamo, da naloge iz akcijskega načrta v tem delu niso bile uresničene, zato jih je treba predvideti kot prioritete v naslednjem samoevalvacijskem obdobju.

V letu 2014 so bila merila za akreditacijo na podlagi lastnih ugotovitev in predlogov deležnikov (predvsem zavodov in strokovnjakov agencije) ter tudi mednarodnih presojevalcev ECA-ESU spremenjena. Spremembe so opisane v poglavju ... na strani... .

Opravljenе so bile temeljne naloge za pripravo tolmačenja meril, pregled praks organov odločanja v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih (podrobnejši opis v poglavju... na strani...). Prakse je agencija obravnavala na več sestankih, nekateri ukrepi so bili že načrtovani in izvedeni (tudi v okviru eNakvis), nekatere pa bo morala še realizirati (interpretacija meril).

Agencija kot partner aktivno sodeluje v mednarodnem konzorciju projekta EIQAS (Enhancing Internal Quality Assurance Systems), financiranem iz programa Erasmus +, KA2 v letu 2014 (za obdobje dveh let). Cilj projekta je:

- povečati zmogljivosti visokošolskih institucij (zavodov) v sodelujočih državah, da razvijejo notranje sisteme kakovosti na način, ki bi pripomogel k večji ozaveščenosti in razumevanju prvega dela evropskih standardov in smernic za zagotavljanje kakovosti;
- prepoznati, razvijati in širiti primere dobre in inovativne prakse v notranjih sistemih kakovosti sodelujočih zavodov;
- povečati zmogljivosti sodelujočih agencij v zunanjih sistemih kakovosti s primerjavo njihovih metodologij presojanja notranjih sistemov kakovosti zavodov ter izmenjava in razvoj dobrih praks pri njihovi presoji.

Priložnosti za izboljšanje:

Treba je določiti ključne prioritete agencije v naslednjem samoevlavacijskem obdobju. Ne smejo biti preobširne in posegati na veliko različnih področij, zato predlagamo, da se na podlagi rezultatov projekta EIQAS določijo izhodišča za pripravo smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil zavodov/šol. V projektu kot partnerici sodelujeta tudi dve slovenski univerzi, katerih spoznanja pri vzpostavljanju in razvijanju (izboljševanju) notranjih sistemov kakovosti bodo upoštevana pri pripravi osnutka tega dokumenta, v naslednjih korakih pa usklajena s ključnimi deležniki v visokem in višjem šolstvu. Prioriteta je tudi priprava obveznega tolmačenja meril za akreditacijo.

4.1.3. STANDARD ESG 2.3: KRITERIJI ZA ODLOČANJE

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.3: bistveno skladno (substantially compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da so vsa merila agencije javno dostopna in objavljena na njeni spletni strani. Skupine strokovnjakov pri presojah in pisanju skupnih oziroma evalvacijskih poročil uporabljajo standardizirane obrazce (predloge za pisanje poročil) in navodila za izpolnjevanje poročil, ki so pripravljena v skladu s področji presoje po merilih. Svet agencije vse odločitve o akreditacijah in zunanjih evalvacijah sprejema na podlagi objavljenih meril za akreditacijo oziroma zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol (merila za evalvacijo). Pred sprejemom dokončne odločitve sveta imajo vlagatelji možnost za pripombe k poročilom skupin strokovnjakov.

Agencija ima več ukrepov, s katerimi zagotavlja doslednost v postopkih odločanja. Takšni ukrepi so:

- usposabljanje strokovnjakov (usposabljanje kandidatov za vpis v register strokovnjakov, posveti strokovnjakov), članov sveta in zaposlenih;
- poslovník kakovosti, ki opredeljuje procese notranjih mehanizmov zagotavljanja kakovosti agencije;
- priročnik za strokovnjake, ki natančno opredeljuje njihovo delo ter uporabo in razlago meril za akreditacijo in meril za evalvacijo;
- sodelovanje strokovnih delavcev s strokovnjaki in njihova pomoč med obiski zavodov/šol;
- dobro delujoč pritožbeni sistem;
- anketiranje, s katerim agencija meri zadovoljstvo deležnikov in si zagotavlja informacije o kakovosti svojega delovanja in storitev v celoti (tudi o delu strokovnih delavcev in skupin strokovnjakov). S tem je zagotovljen sklenjen krog kakovosti. Namen takega pridobivanja informacij je nenehno izboljševanje akreditacijskih in evalvacijskih orodij.

Skupina prepoznava več ukrepov, s katerimi se zagotavlja konsistentna razlaga meril, vendar pa precejšnje število njihovih sprememb otežuje dosledno interpretacijo. Ugotavlja, da je agencija v zadnjih letih veliko truda vložila v zagotavljanje objektivnih in preglednih postopkov odločanja. Premik v pozitivno smer na tem področju kaže tudi uvedba različnih mehanizmov, kot npr. spremenjen in bolj ciljno usmerjen sistem usposabljanja kandidatov za vpis v register strokovnjakov, posveti zanje ter objavljena metaanaliza. Različne analize poročil in odločitev sveta agencije se lahko uporablja tudi kot orodje za poglobljeno razumevanje različnih vlog in odgovornosti med zaposlenimi, člani sveta in strokovnjaki agencije.

Priporočilo ENQA:

Agencija bi morala okrepiti prizadevanja za utrditev razumevanja meril ter razviti in javno objaviti njihovo tolmačenje.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Priporočila iz SEP 2013, da se pripravijo smernice za tolmačenje meril, še niso v celoti uresničena. Pripravljen je bil pregled praks organov odločanja v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih z vsebinskimi izhodišči in predlogi za tolmačenje posameznih meril, kot so znanstveno-raziskovalna, strokovna in umetniška dejavnost, kadri, knjižnica ter vpetost v okolje. Nekaj sestankov je bilo namenjenih tudi obravnavi te tematike. S tolmačenjem meril so povezani vzpostavitve eNakvis, oblikovanje novih obrazcev za vloge in navodil za njihovo

izpolnjevanje ter sodelovanje pri projektu EIQAS - za izboljšanje notranjih sistemov kakovosti zavodov/šol.

Ugotavljamo, da sta bila javno naročilo in izbira izvajalca za vzpostavitev celovitega informacijskega sistema agencije (eNakvis) uspešna (izbira ponudnika ter nadzornika). Od novembra 2014 potekajo intenzivni usklajevalni sestanki in delavnice med agencijo in izbranim ponudnikom ter ostalimi deležniki (MIZŠ, MJU, SRC ...) za čimprejšnjo in kakovostno vzpostavitev eNakvis. V skladu s tem bo agencija v novem informacijskem sistemu prilagodila obrazce vlog za akreditacijo (prva in podaljšanje akreditacije zavodov, študijskih programov, spremembe študijskih programov, preoblikovanje zavodov, akreditacij dislocirane enote), obrazce vlog za zunanje evalvacije šol, predvsem pa omogočila vlagateljem izboljšanje njihove uporabniške izkušnje, s tem da:

- bodo navodila za izpolnjevanje obrazcev za vloge omogočala njihovo hitrejšo in učinkovitejšo izpolnjevanje (prispevek k jasnejšemu razumevanju meril, postopkov in odločanja);*
- jim ne bo treba vnašati istih (že vnesenih?) podatkov v različne vloge;*
- bodo imeli stalen vpogled v stanje svojih vlog in njihovo vsebino;*
- bo eNakvis po vsebini združljiv z evidenčnim in analitskim informacijskim sistemom visokega šolstva Republike Slovenije (eVŠ);*
- bo omogočena izmenjava dokumentov in vsebine vlog na zavodu oz. pri vlagatelju pred oddajo obrazca v sistem eNakvis (npr. korespondenca med članico in univerzo);*
- bo omogočeno dajanje predlogov za izboljšanje delovanja agencije v različnih fazah postopkov (ankete o zadovoljstvu).*

Priložnosti za izboljšanje:

Absolutno prednost v naslednjem samoevalvacijskem obdobju imajo nadaljnje aktivnosti za čimprejšnje testiranje, usklajevanje z deležniki in vzpostavitev eNakvis. Pomembno je, da bo sistem omogočal uporabnikom prijazno izkušnjo in tako pripomogel k transparentnejšemu delovanju agencije, boljšemu razumevanju meril, postopkov in obrazcev za vloge. S tem je povezano tudi obvezno tolmačenje meril. O obliki tega dokumenta se bo odločilo v naslednjem samoevalvacijskem obdobju (kot poseben dokument ali kot podrobnejša navodila za tolmačenje posameznih področij presoje, povezanih z novimi obrazci za akreditacijo oziroma evalvacijo).

4.1.4. STANDARD ESG 2.4: POSTOPKI ZA DOSEGO CILJEV

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.4: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina podpira prizadevanja agencije za zagotavljanje strokovnosti, uspešnosti in učinkovitosti dela skupin strokovnjakov. Posebej je pohvalila obsežno usposabljanje strokovnjakov – študentov in vključevanje študentov v celotno delovanje agencije. Poudarila je pomen mednarodne sestave skupin strokovnjakov (v vsaki skupini je vsaj en tujec), predvsem zato, da bi preprečili navzkrižje interesov ter si pridobili nova vedenja in nove poglede na šolstvo oziroma kakovost v njem.

Po mnenju skupine presojevalcev pa je nekaj nejasnosti pri delitvi nalog in obveznosti med zaposlenimi (ki vodijo postopke) in člani sveta, zato predlaga, da se temu v prihodnje nameni večjo pozornost.

Poslanstvo agencije gre v smeri nadzora po vnaprej določenih merilih, iz njenega delovanja je razvidna pomoč zavodom/šolam pri njihovem izboljševanju in razvijanju. Agencija ima jasno vizijo, kako pripomoči k razvoju notranjih sistemov kakovosti, kar so potrdili tudi deležniki v razgovorih. Skupina je zapisala še, da deležniki spodbujajo nadaljnji razvoj analitičnih in razvojnih dejavnosti agencije. Pozdravlja prehod na institucionalno akreditacijo, kar bi agenciji zagotovilo več časa za razvojne in analitične naloge.

Priporočilo ENQA:

Agencija mora natančneje pojasniti (opredeliti) odgovornosti in vloge vseh, ki sodelujejo pri pripravi sklepov in odločb sveta.

Ugotovitve samoevalvacijske skupine:

V skladu s priporočili iz samoevalvacijskega poročila agencije za leto 2013, je bil program usposabljanja še nekoliko izboljššan. Usposabljanje kandidatov po drugem, praktičnem delu programa (obiski zavodov/šol) se je uspešno nadaljevalo.

Glede usposabljanja novih članov sveta, ki je bilo predlagano v SEP 2013, ugotavljamo, da usposabljanje ni bilo izvedeno. Vsi člani pa so bili seznanjeni s ključnimi dokumenti, ki obravnavajo kakovost v slovenskem in evropskem visokošolskem prostoru.

Med priložnostmi za izboljšanje v SEP 2013 je bila tudi priprava smernic za osebe s posebnimi potrebami (fizična dostopnost in prilagojeno študijsko gradivo). Ugotavljamo, da smernice niso bile pripravljene, saj smo v formalnih in neformalnih razgovorih z deležniki ugotovili, da bi bilo poleg tega smiselno urediti prilagoditev celotnega izobraževalnega procesa. Zaradi kompleksnosti predlagane teme je bil oblikovan konzorcij deležnikov za prijavo projekta na program Erasmus +. Namen je predvsem prepoznati in odpraviti vse vrste ovir in s tem omogočiti vsem zainteresiranim enakovredno izobraževanje. Tudi če projekt na razpisu ne bo izbran, bodo partnerji (v ožjem obsegu) aktivnosti nadaljevali in skupaj pripravili smernice, ki bodo v pomoč zavodom/šolam, njihovim zaposlenim in študentom pri različnih prilagoditvah za zagotovitev enakopravne dostopnosti izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami.

Priložnosti za izboljšanje:

Predlagamo enodnevno usposabljanje za vse člane sveta (v obliki delavnic) ter nadaljevanje aktivnosti za pripravo smernic za izboljšanje dostopnosti in prilagodljivosti izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami.

4.1.5. STANDARD ESG 2.5: POROČANJE

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.5: bistveno skladno (substantially compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da agencija v skladu z določbami 51.f člena ZViS javno objavlja (na svoji spletni strani) svoje odločitve, kot tudi poročila skupin strokovnjakov o akreditacijah in zunanjih evalvacijah, razen negativnih odločitev o prvi akreditaciji zavodov in študijskih programov ter z njimi povezanih poročil skupin strokovnjakov. Da bi zagotovili ustrezno primerljivost in usklajenost poročil, so strokovnjakom v pomoč različni dokumenti (Priročnik za strokovnjake): pomoč za pripravo, organizacijo in izvedbo presoj, predloge za pisanje poročil in navodila za njihovo izpolnjevanje. Za vsako področje presoje morajo strokovnjaki pripraviti ustrezno analizo stanja ter izpostaviti in utemeljiti prednosti, priložnosti za izboljšanje in morebitne neskladnosti. Predloge za pisanje poročil vsebujejo tudi prostor za širše analize prednosti in priložnosti za izboljšanje.

Da bi poudarili in ohranili zunanji del oziroma neodvisnost ocenjevalnega postopka, zaposleni na agenciji, ki so pooblaščenec za vodenje postopkov, ne pišejo poročil skupin strokovnjakov.

Skupina presojevalcev ugotavlja, da ni povsem jasno, kako se spodbuja izboljševanje notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah. Ali so to opredeljene prednosti, priložnosti za izboljšanje in neskladnosti oziroma celotno delovanje agencije, ki vodi in spodbuja dialog z deležniki. Iz razgovorov je ugotovila, da si tako ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, kot drugi deležniki želijo več podobnih informacij in analiz stanja, ki bi jih pripravila agencija.

Čeprav bi šlo lahko po eni strani za neskladnost s tem standardom ESG, ker agencija ne objavlja negativnih odločitev v postopkih prve akreditacije, skupina po drugi strani ugotavlja, da ni javnega interesa po tovrstnih podatkih, saj se ti programi ne bodo izvajali.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da mednarodna skupina presojevalcev pri tem standardu ni prepoznala neskladnosti, kljub temu da poročil skupin strokovnjakov v postopkih z negativno odločitvijo agencija ne objavlja (velja v postopkih prvih akreditacij). Če bi se pokazala potreba po objavi tovrstnih odločitev sveta in zato tudi poročil skupin strokovnjakov, predlagamo, da se poročila in odločitve takoj objavijo na spletni strani agencije.

Priložnosti za izboljšanje:

Ugotavljamo, da lahko priložnosti za izboljšanje iščemo predvsem v rednih posvetih in tematskih delavnicah, namenjenih dodatnemu usposabljanju in izobraževanju strokovnjakov agencije, kar bo pripomoglo k boljši učinkovitosti in še večji kakovosti njihovega dela in dela agencije. Prav tako in na podoben način (s srečanji, tematskimi delavnicami...) je pomembno tesnejše sodelovanje z zavodi/šolami pri vzpostavljanju notranjih sistemov kakovosti.

4.1.6. STANDARD ESG 2.6: POSTOPKI NADALJNJEGA SPREMLJANJA KAKOVOSTI

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.6: bistveno skladno (substantially compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je trajanje akreditacije v postopkih prve in podaljšanja dodeljeno za največ sedem let. V postopkih podaljšanja akreditacije zavodov in

študijskih programov ter zunanjih evalvacij šol (mnenje o skladnosti z merili za zunanjo evalvacijo) se spremlja napredek in razvoj notranjih sistemov kakovosti od zadnje akreditacije oziroma zunanje evalvacije. V postopkih podaljšanja akreditacije so bile vse univerze pozvane, da v odgovoru na poročilo skupine strokovnjakov priložijo tudi akcijske načrte za prihodnji razvoj in izboljšanje.

Pri podaljšanju akreditacije za krajši čas (do treh let) je t.i. follow-up del postopka. V teh primerih skupine strokovnjakov presojuje odpravo neskladnosti v skladu z zakonom, merili in priporočili, ugotovljenimi v prejšnjem postopku.

Skupina presojevalcev ugotavlja, da na splošno ni formalnih orodij za spremljanje nadaljnjih ukrepov izboljševanja sistemov kakovosti v postopkih podaljšanja akreditacije. Edini ukrep, ki kaže na ustreznost postopkov follow-up, je zahteva agencije, da zavodi pred dokončno odločitvijo o podaljšanju akreditacije priložijo akcijske načrte na podlagi ugotovitev iz zunanjih evalvacij. Kljub temu pa agencija opravlja veliko aktivnosti, ki ji omogočajo spremljanje razvoja in izboljševanja kakovosti zavodov/šol. Sem spada zbiranje in analiziranje letnih samoevalvacijskih poročil zavodov/šol, številni postopki podaljšanja akreditacije študijskih programov, v katerih se presoja tudi izpolnjevanje meril na institucionalni ravni. Na tak način dobi agencija vpogled v postopke nadaljnjega spremljanja in izboljševanja notranjih sistemov kakovosti zavodov/šol.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Priporočila SEP 2013 so bila usmerjena predvsem v poglobitev odnosov z deležniki, kar se je uresničevalo na več načinov. Po eni strani je direktor nadaljeval obiske na zavodih/šolah, kjer je predstavljal delovanje agencije in njenih organov, hkrati pa je pridobival informacije o zadovoljstvu s tem in priložnostih za izboljšanje. Po drugi strani je agencija sodelovala pri usposabljanjih ŠOS (usposabljanje kandidatov študentov za vpis v register strokovnjakov), notranjih presojevalcev kakovosti na zavodih, na različnih okroglih mizah, posvetih in konferencah (tako doma kot v tujini) ter v mednarodnih delovnih skupinah (v okviru konzorcija ECA).

Ugotavljamo, da imajo vlagatelji, tako kot agencija, še vedno veliko preveč dela zaradi številnih postopkov za podaljšanje akreditacije študijskih programov (predvsem tisti z večjim številom akreditiranih), kar pomeni, da se zunanje evalvacije lahko opravljajo tudi večkrat letno na istem zavodu. Da bi to uredili, je treba nujno spremeniti ZViS, na kar agencija opozarja že več let. S prehodom na institucionalno evalvacijo bi imela agencija priložnost tudi formalno urediti in predpisati postopke nadaljnjega spremljanja sistemov kakovosti, hkrati pa bi zavode razbremenili številnih postopkov podaljšanja akreditacije študijskih programov.

Ugotavljamo, da so mehanizmi nadaljnjega spremljanja razvoja kakovosti (follow-up) že sedaj del postopkov za podaljšanje akreditacije, vendar pa bi jih

bilo treba, v skladu s priporočili mednarodne skupine presojevalcev, formalizirati v ZViS.

Priložnosti za izboljšanje:

Ugotavljamo, da si agencija kljub številnim postopkom, ki jih vodi predvsem zaradi podaljšanja akreditacije študijskih programov, in v okviru zakonskim omejitvam, prizadeva za nadaljnje spremljanje kakovosti. Svoje delovanje pa si prav na tem področju želi močno okrepiti, zato se že več let zavzema za prehod na institucionalno evalvacijo, s čimer bi se število obiskov na zavodih močno zmanjšalo. To bi omogočilo celovitejše in bolj poglobljene presoje na institucionalni ravni, pa tudi na programski, hkrati pa zagotovilo dovolj prostora (in časa) za uspešen razvoj in implementacijo modela nadaljnega spremljanja kakovosti. Ker obravnava vsakokratnih predlogov za spremembe ZViS ovira nemoteno delo agencije - predlogi namreč preveč posegajo v njeno delo in celo neodvisnost, zato mora pristojnim dokazovati njihovo nesprejemljivost - po drugi strani pa sta prehod na institucionalno akreditacijo in okrepitev vzpostavljanja notranjih sistemov kakovosti zavodov nujna, bi bilo smiselno razmisliti o čim prejšnji ureditvi tega področja v obliki samostojnega zakona o agenciji, ki bi obravnaval in urejal njeno celotno delovanje ter natančneje določal postopke in pogoje za akreditacije in zunanje evalvacije ter postopke nadaljnega spremljanja kakovosti. S samostojnim zakonom bi agencija utrdila svojo neodvisnost. Priložnost za izboljšanje vidimo v natančni formalizaciji postopkov nadaljnega spremljanja kakovosti s pravnim predpisom.

4.1.7. STANDARD ESG 2.7: PERIODIČNI PREGLEDI (REVIEWS)

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.7: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da po ZViS akreditacije v visokem šolstvu veljajo največ 7 let, evalvacije v višjem pa največ 5 let. Postopek izredne evalvacije se lahko sproži kadarkoli (odločitev sveta) v času akreditacije na podlagi upravičenega suma o večjih kršitvah pri delovanju zavoda oziroma izvajanju študijskega programa. Pobudo lahko oddajo vsi deležniki, zato lahko odločitev v postopku izredne evalvacije skrajša začetno obdobje veljavnosti akreditacije.

V postopku podaljšanja akreditacije se upošteva in presoja predvsem napredek, dosežen od zadnje akreditacije. Ker se merila za podaljšanje akreditacije študijskih programov nanašajo tudi na presojo institucionalnega vidika izvajanja

študijskega programa (torej presojo zavoda kljub veljavnosti njegove akreditacije), skupina presojevalcev pozdravlja pobudo za prehod na institucionalno evalvacijo ter skrajšanje veljavnosti akreditacije na največ 5 let. Zagotoviti pa bi morali formalne postopke za nadaljnje spremljanje kakovosti (follow-up).

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Po veljavni zakonodaji lahko svet v postopkih podaljšanja akreditacije sprejme odločitev o podaljšanju za največ sedem let, za krajše obdobje (do treh let) ali pa akreditacije ne podaljša. Glede na število obravnavanih vlog v postopkih podaljšanja akreditacije študijskih programov ugotavljamo, da bi bilo treba nujno spremeniti zakonodajo.

Priložnosti za izboljšanje:

Strinjamo se z ugotovitvami mednarodne skupine presojevalcev in predlagamo čimprejšnjo ureditev prehoda na institucionalno evalvacijo.

4.1.8. STANDARD ESG 2.8: ANALIZA CELOTNEGA SISTEMA

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 2.8: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je agencija ob koncu leta 2013 objavila svojo prvo sistemsko analizo na podlagi samoevalvacijskih poročil zavodov/šol ter poročil skupin strokovnjakov. Zajema obdobje od leta 2010 do 2013. Prejšnje analize je objavil prednik agencije, Svet RS za visoko šolstvo (v letih 2007 do 2009), kar ji je omogočilo povezati ugotovitve iz prejšnjega obdobja delovanja na področju presoje sistemov kakovosti v visokem šolstvu.

Agencija namerava periodične sistemske analize pripravljati in objavljati tudi v prihodnje (na vsaki dve leti). Obravnavale bodo različna področja: transnacionalno izobraževanje, e-izobraževanje, osredinjena bodo tudi na vidik študentov v izobraževalnem procesu. Naslednja sistemsko analiza, ki bo temeljila na obravnavi samoevalvacijskih poročil zavodov/šol in poročil skupin strokovnjakov, je predvidena v naslednjih petih do sedmih letih. Vmes bo agencija pripravljala periodične metaanalize po posameznih kazalnikih kakovosti.

Skupina je pohvalila prizadevanja agencije na tem področju, kar so potrdili tudi deležniki na razgovorih. Slednji spodbujajo pripravo tovrstnih dokumentov tudi v prihodnje, zato je bilo v poročilu ENQA poudarjeno, da naj agencija nadaljuje

svoje delo in ohrani položaj dobrega vira strokovnega znanja v slovenskem visokošolskem prostoru.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da je odziv deležnikov in skupine presojevalcev na pripravo sistemskih analiz zelo pozitiven, zato jih je treba nujno pripravljati tudi v prihodnje. Predvidevamo da bo z vzpostavitvijo novega eNakvis zbiranje in obdelovanje podatkov, namenjenim različnim analizam stanja kakovosti v visokem in višjem strokovnem šolstvu, precej olajšano.

Priložnosti za izboljšanje:

Predlagamo, da se pri načrtovanju novih strateških dokumentov (od 2016 naprej) jasno opredeli tudi priprava sistemskih in področnih (meta)analiz agencije, pri tem pa upošteva predvsem obremenjenost strokovnih delavcev (redno delo, organizacija in izvedba različnih dogodkov, periodične zunanje evalvacije agencije za obnovitev članstva v mednarodnih združenjih – ECA, ENQA, EQAR ...) in predlagane spremembe zakonodaje s področja visokega šolstva.

4.2. AGENCIJA IN STANDARD ESG 3

4.2.1. STANDARD ESG 3.1: UPORABA POSTOPKOV ZUNANJEGA PREVERJANJA KAKOVOSTI VISOKOŠOLSКИH ZAVODOV

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.1: bistveno skladno (substantially compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je agencija glede na relativno kratek obstoj (ustanovljena 2010) med deležniki spoštovana organizacija, ki je s svojo zavzetostjo včasih nad sedanjo zakonsko ureditvijo. Iz poročila je razvidno, da veljavni ZViS ovira popolnoma uravnotežen sistem zagotavljanja kakovosti agencije, ki bi spodbujal tako razvoj notranjih sistemov kakovosti na zavodih/šolah kot zagotavljal optimalno izvedbo vseh aktivnosti zunanjskega sistema kakovosti (presoj). Predlog agencije, po katerem bi sistem uravnotežili, je prehod na institucionalno podaljšanje akreditacije. To bi zahtevalo zakonske spremembe.

Skupina presojevalcev je pohvalila agencijo za dobro delo, ki ga je opravila od ustanovitve, kljub omejitvam, ki ji jih določa veljavna zakonodaja.

Delovanje agencije je popolnoma skladno s standardi ESG 2.1, 2.2, 2.4, 2.7 in 2.8 ter bistveno skladno s standardi ESG 2.3, 2.5 in 2.6.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da je skupina presojevalcev ponekod ugotovila bistveno (in ne popolno) skladnost delovanja agencije s standardi ESG tudi zaradi določb ZViS. Čeprav je pristojno ministrstvo v preteklem letu kar trikrat spreminjalo ZViS (sprejeta je bila le ena, ki je uredila javno veljavnost starih študijskih programov, ki jim vlagatelj ni podaljšal akreditacije, študente pa je še imel), noben predlog ni zadovoljivo urejal delovanja agencije. Predlagane zakonske spremembe so bile povezane z zamenjavo dveh ministrov, pristojnih za visoko šolstvo, kar ne zagotavlja stalnosti in razvoja, temveč vse deležnike nenehno sili v proučevanje vsakokratnih predlogov in v pogajanja, utemeljevanja, številne sestanke ipd., kar še dodatno ovira delo, namesto da bi ga izboljšalo. Tudi agencija je za to v tem samoevalvacijskem obdobju porabila izredno veliko časa.

4.2.2. STANDARD ESG 3.2: URADNI STATUS

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.2: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je bila agencija ustanovljena leta 2010, da je nevladna organizacija za zagotavljanje kakovosti, financirana kot neposredni proračunski uporabnik, kar pomeni, da ima lasten proračun. Njeno delovanje je določeno v 51. členu ZViS.

Agencija je uradno priznana kot pravna oseba javnega prava, odgovorna za akreditacije in zunanje evalvacije zavodov/šol in študijskih programov. Svet odloča o skladnosti zavodov/šol in njihovih študijskih programov z zakonom in merili agencije.

V razgovorih, ki jih je skupina opravila, je bilo potrjeno, da ima agencija uveljavljeno pravno podlago za svoje delovanje. Omenila pa je, da si za svoje delovanje kljub lastnemu proračunu več kot polovico sredstev pridobiva iz evropskega socialnega sklada (ESS).

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotovitve pri samoevalvaciji so skladne z ugotovitvami mednarodne skupine.

4.2.3. STANDARD ESG 3.3: AKTIVNOSTI

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.3: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da je ključna dejavnost agencije usmerjena na področje t.i. zunanjega zagotavljanja kakovosti na institucionalni in programski ravni. Gre za postopke prvih, podaljšanih akreditacij zavodov in študijskih programov oziroma postopke izrednih evalvacij zavodov in programov na vseh stopnjah visokošolskega izobraževanja. Agencija opravlja tudi zunanje evalvacije šol. Vse naloge, pristojnosti in odgovornosti so opredeljene v ZViS (51. člen). Očitno je, da agencija redno opravlja celoten spekter dejavnosti zunanjega zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

V SEP 2013 so bile priložnosti za izboljšanje prepoznane predvsem v aktivnostih za čimprejšnjo včlanitev v združenje ENQA. Čeprav smo cilj polnopravnega članstva dosegli, je pomembno aktivnosti za izboljševanje notranjega in zunanjskega sistema kakovosti nadaljevati tudi v prihodnje.

Ugotavljamo, da je agencija v letu 2014 prejela skupaj 159 vlog za akreditacijo študijskih programov, 7 vlog za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol in 66 vlog za spremembe študijskih programov.

V primerjavi s prejšnjim samoevalvacijskim obdobjem se je število prejetih vlog povečalo za 18%.

Število sprejetih odločitev sveta, povezanih s postopki akreditacij in zunanjih evalvacij, je bilo 445, v povprečju torej več kot 44 na sejo.

Ugotavljamo, da je zaradi v ZViS opredeljenih nalog in obveznosti agencije njeno delovanje preveč obsežno. Poleg tega je svet odločal tudi o 66 spremembah študijskih programov.

Gre za preveliko število akreditacijskih in evalvacijskih postopkov, zato ga je treba nujno optimizirati z uporabo različnih mehanizmov.

Priložnosti za izboljšanje:

Agencija naj si prizadeva za celovito ureditev lastnega delovanja v zakonu (nov zakon o agenciji oziroma ustrezne spremembe in dopolnitve ZViS), kjer bo urejen prehod na institucionalno podaljšanje akreditacije, hkrati pa opredeljen celoten postopek delovanja, presojanja in odločanja agencije. Trenutno je del postopkov urejen v ZViS, večino pa ureja Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP), za katerega ugotavljamo, da ni primeren za presojanje in izboljševanje sistemov kakovosti v visokem in višjem šolstvu. Še več, je v nasprotju s standardi ESG.

Pri spreminjanju zakonodaje je treba upoštevati:

trenutno stanje v slovenskem visokem šolstvu (število študijskih programov in visokošolskih zavodov),

skrajšanje obdobja veljavnosti akreditacije (s sedem na pet let),

razvijanje in formaliziranje postopkov nadaljnega spremljanja izboljševanja kakovosti (follow-up) ter

zagotavljanje transparentnosti delovanja in odločanja agencije;

hkrati pa deležnikom zagotavljati vse potrebne informacije za nemoteno delovanje (tudi z učinkovito in uporabnikom prijazno informacijsko podporo – IS-Nakvis).

4.2.4. STANDARD ESG 3.4: VIRI

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.4: delno skladno (partly compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina se je osredinila predvsem na kadrovske in finančne vire. Ugotavlja, da je na agenciji zaposlenih 24 delavcev, da je nastanjena v centru Ljubljane, uporablja najete prostore v izmeri 900m², kar ustreza za 30 delovnih mest. Letni razgovori direktorja z zaposlenimi so ustaljeni, prizadeva si za njihov razvoj.

Ker ima agencija status neposrednega proračunskega uporabnika, se za lastno finančno vzdržnost dogovarja neposredno z ministrstvom, pristojnim za finance, in ne z ministrstvom, pristojnim za visoko šolstvo. V skladu z 51.m členom ZViS se sredstva za delovanje agencije zagotavljajo iz državnega proračuna. Trenutno pa se večinsko delovanje agencije financira iz evropskega socialnega sklada (60%) in delno iz proračuna RS (40%). Sredstva iz ESS so predvidena do konca avgusta 2015, zato so do takrat zagotovljeni vsi finančni, človeški in materialni viri.

Skupina presojevalcev ugotavlja, da so dosedanja letna sredstva zadoščala za celotno delovanje, pa tudi za razvojno in analitično dejavnost agencije. Izrazila pa je skrb nad velikim odstotkom financiranja iz sredstev ESS. Prevedeno v kadrovsko politiko to pomeni, da ima 14 od 24 zaposlenih pogodbo o delu za določen čas. Čeprav je splošna zaveza MIZŠ, da bo ponudil podporo agenciji v pogajanjih z ministrstvom za finance, pa skupina presojevalcev meni, da je finančni položaj agencije ogrožen. Do konca obiska ni bilo novih znanih dejstev o rešitvi te problematike, zato je skupina odločila, da je delovanje agencije le delno skladno s tem standardom ESG. Rešitve so po eni strani mogoče v zagotavljanju sredstev za delovanje agencije iz državnega proračuna, po drugi strani pa se je na obisku omenjala tudi možnost zaračunavanja postopkov akreditacij in zunanjih evalvacij.

Glede na okoliščine skupina presojevalcev ugotavlja, da je treba to področje reševati v nacionalnem kontekstu in da je zunaj nadzora agencije.

Ugotovitve samoevalvacijske skupine:

V preteklem samoevalvacijskem obdobju je imela agencija zagotovljene ustrezne finančne, kadrovske in materialne vire za nemoteno delovanje ter razvoj. V skladu s priporočili iz SEP 2013 so bila prizadevanja in aktivnosti za ureditev stabilnega financiranja agencije okrepljena. Pripravljen je bil finančni načrt, iz katerega so jasno razvidni vsi načrtovani odhodki po različnih postavkah (kakovost, materialni stroški, investicije in vzdrževanje, plače zaposlenih). Različnim deležnikom so bile večkrat predstavljene predvidene težave, če sredstva za dolgoročno in stabilno financiranje celotnega delovanja agencije, po

izteku financiranja iz projekta ESS, ne bodo zagotovljena. Agencija je v letu 2014 in v začetku 2015 ministrstvo za finance večkrat pozvala k ureditvi finančnega stanja, vendar sredstva iz proračuna še niso zagotovljena. O finančnem položaju agencije so bili obveščeni tudi vsi trije ministri za visoko šolstvo (ki so v preteklem letu službovali na tem mestu), Študentska organizacija Slovenije, Računsko sodišče in drugi.

Finančni viri

Finančni viri agencije so integralni in projektni:

- prvih je manj, čeprav je agencija neposredni nevladni proračunski uporabnik, ter izvirajo iz državnega proračuna;
- drugi izvirajo iz ESS in so namenjeni izključno poplačilu stroškov, povezanih z delovanjem agencije (postopki akreditacij in zunanjih evalvacij).

Ob koncu leta 2015 se bo delno financiranje iz projekta ESS končalo, zato bo treba nujno urediti dolgoročno oziroma stabilno financiranje agencije. V nasprotnem primeru bo njeno delovanje močno oteženo, če ne onemogočeno. Poudariti je treba, da so vsi stroški akreditacij in zunanjih evalvacij v celoti obveznost agencije (plače zaposlenih, sejnine članov sveta in pritožbene komisije, materialni stroški, plačilo skupin strokovnjakov, usposabljanja kandidatov za vpis v register strokovnjakov, sodelovanje in udeležba na sestankih delovnih skupin, medresorskih skupin, mednarodnih delovnih skupin in udeležba na mednarodnih konferencah, delavnicah in posvetih itd.).

Veljavni proračun agencije za leto 2014 je znašal 1.385.298,51 EUR, od tega integralna sredstva le približno tretjino (skupaj 474.055,51 EUR), ostali del so bila sredstva ESS (skupaj 911.243,00 EUR).

Iz integralnih sredstev se financirajo plače 9 zaposlenih za nedoločen čas in plača direktorja, materialni stroški (stroški najemnine in obratovalni stroški), investicije (za leto 2014 skupaj 1.157,07 EUR), kakovost (sejnine članov sveta). Del materialnih stroškov se plačuje tudi iz sredstev ESS.

Iz sredstev ESS se financirajo plače 14 zaposlenih za določen čas ter kumulativni stroški za celotno dejavnost agencije (vsi stroški akreditacij in zunanjih evalvacij).

Priložnosti za izboljšanje:

Podobno kot skupina presojevalcev ugotavljamo, da ima agencija kratkoročno (do oktobra 2015, dokler traja projekt ESS) zagotovljena sredstva za svoje delovanje, vendar je treba nujno zagotoviti stabilno financiranje v prihodnje. Kot

je ugotovila skupina, je prihodnji finančni položaj agencije (in njeno nadaljnje delovanje) odvisen predvsem od zunanjih dejavnikov (zakonodajalca in ministrstva za finance) in ni pod nadzorom agencije, zato na tem mestu poudarjamo, da mora to takoj urediti njen ustanovitelj, to pa je država oziroma vlada.

Kadrovski viri

Analiza ankete o zadovoljstvu zaposlenih na agenciji kaže v primerjavi s preteklim letom nekoliko negativne trende v posameznih vsebinskih sklopih. Povprečna ocena vseh odgovorov v letu 2014 je enaka kot v letu 2013 in znaša 3,4. Odgovori so bili petstopenjski, pri čemer je ocena pet pomenila odlično oceno oz. najvišjo stopnjo strinjanja, ocena 1 pa najnižjo. Sestava, vzorec in podrobnejši rezultati anket so predstavljeni v prilogi. Zaposleni so v anketi navedli tudi primere dobrih in slabih praks, ki so nespremenjeni navedeni v prilogi.

Na agenciji je 24 zaposlenih, od katerih je manj kot polovica financirana neposredno iz proračuna (9 zaposlenih in direktor), medtem ko jih je 14 financiranih iz sredstev ESS. Kot je bilo omenjeno že v SEP 2013, je bilo v drugi polovici leta 2013 potrjeno podaljšanje črpanja sredstev iz projekta ESS do oktobra 2015, vendar se neurejeno financiranje agencije v prihodnosti delno odraža tudi v anketah o zadovoljstvu zaposlenih. Analiza anket kaže zmanjšanje zadovoljstva (analiza povprečne ocene prejetih odgovorov) pri vprašanju o stalnosti/varnosti zaposlitve (s 3,4 v letu 2013 na 2,6 v letu 2014). Nižjo stopnjo zadovoljstva kot v preteklem samoevalvacijskem obdobju je mogoče zaznati pri dobrih dveh tretjinah odgovorov, predvsem v sklopu vprašanj o zadovoljstvu pri delu in sodelovanju med zaposlenimi, obveščenosti zaposlenih, sodelovanju pri vodenju in odločanju, organizaciji in vodenju agencije ter kriterijih za napredovanje.

Iz analize anketnih vprašalnikov lahko sklepamo, da so bili sklopi ocen organiziranosti agencije, motiviranosti in splošnega zadovoljstva pri delu nekoliko slabše ocenjeni kot preteklo leto, medtem ko je bil sklop ocen odnosa do sveta ocenjen boljše (.).

Nekateri najnižje ocenjeni odgovori na vprašanja iz sklopov ocen zadovoljstva pri delu, motivaciji in organiziranosti agencije, so se nanašali na (upoštevani vsi odgovori do ocene 3,5):

medsebojne odnose med zaposlenimi na agenciji (ocena 2,5; odklon 1,19)

stalnost zaposlitve (ocena 2,6; odklon 1,49)

jasnost kriterijev in možnosti napredovanja (ocena 2,7; odklon 1,64)

učinkovitostjo delovnih sestankov (ocena 2,6; odklon 1,45)

vklučenost v vodenje in upravljanje na agenciji (ocena 2,8; odklon 1,58)

organiziranost dela v strokovnih službah (ocena 2,9; odklon 1,49) in splošno organiziranost agencije (ocena 2,9; odklon 1,35)

zadovoljstvo pri vodenju agencije (ocena 3,1; odklon 1,51) in jasnost zadolžitve (ocena 3,1; odklon 1,47)

primerna nagrajenost za učinkovitost pri delu (ocena 3,2; odklon 1,46)

seznanjenostjo z odločitvami vodstva (ocena 3,4; odklon 1,61) in dobra informiranost o dogodkih in dejavnostih na agenciji in zunaj nje (ocena 3,4; odklon 1,49) ter mnenje, da vsak posameznik prispeva k uspehu agencije (ocena 3,4, odklon 1,42).

Nižje ocenjena vprašanja, ki nakazujejo na negativen trend zadovoljstva zaposlenih pri delu, se nanašajo na oceno zadovoljstva z varnostjo zaposlitve (2,6) ter oceno medsebojnih odnosov med zaposlenimi (2,5). Pri oceni stalnosti zaposlitve je mogoče opaziti večjo razpršenost odgovorov, kar je sicer bilo pričakovati, nekoliko manjša razpršenost odgovorov pa je pri oceni medsebojnih odnosov med zaposlenimi. Razvidne so precejšnje razlike ne le med odgovori zaposlenih, temveč tudi pri njihovem delovanju na agenciji (primeri dobrih in slabih praks, ki so jih navedli v anketi). Iskanje enoznačnih razlogov in ukrepov za splošno zmanjšanje zadovoljstva zaposlenih pa bi zahtevalo dodatne analize. Sklepamo lahko, da bi ureditev financiranja sicer pripomogla k povečanju zadovoljstva zaposlenih, pri čemer ni mogoče ugotoviti, da bi s tem v celoti odpravili tudi nasprotujoča si mnenja in poslabšane medsebojne odnose.

Največja razpršenost med odgovori, ki so bili slabše ocenjeni kot preteklo leto, in s tem največja neenotnost v mnenjih med zaposlenimi se kaže pri vprašanjih o vključenosti v vodenje in upravljanje na agenciji, seznanjenosti z odločitvami vodstva in s tem povezanim mnenjem o transparentnosti ter pri vprašanju o enakih možnostih za napredovanje. Slabše kot lani je bila ocenjena tudi seznanjenost zaposlenih z odločitvami vodstva in informiranost o dogodkih na agenciji in zunaj nje. Zaposleni imajo, ne glede na obliko zaposlitve, možnosti, da izrazijo svoja mnenja na skupnih sestankih, v postopkih samoevalvacije, pri individualnih letnih razgovorih z direktorjem idr. (anketni vprašalniki, pripombe k predlogu SEP), poleg tega lahko sodelujejo v razpravah o predlogih in spremembah ZViS ter pri pripravi pomembnih dokumentov in pravnih aktov agencije (v zadnjem letu predvsem: poslovnik kakovosti, sprememba meril za akreditacijo, popis praks organov odločanja), prav tako pa pri vzpostavitvi in testiranju eNakvis.

Na agenciji so organizirani skupni sestanki (predvidoma vsak ponedeljek ob 9. uri), na katerih direktor in zaposleni razpravljajo o aktualnih temah, izzivih pri delovanju agencije, usmeritvah za prihodnost in drugem. V letu 2014 so bili glede na tekoča delovna vprašanja organizirani tudi sestanki, namenjeni umerjanju dela oz. obravnavi praks organov odločanja agencije. Za izboljšanje informiranosti zaposlenih o dogajanju na agenciji je bila že vpeljana praksa objavljanja zapisnikov skupnih sestankov, ki so dostopni na interni skupni mapi. Odgovori zaposlenih, ki nakazujejo pozitiven trend v primerjavi s preteklim letom, se nanašajo na boljše možnosti za strokovno izobraževanje, večje zadovoljstvo s plačilom za opravljeno delo, večjo pripravljenostjo za dodaten napor ter boljším poznavanjem vrednot agencije. Zaposleni so se v primerjavi z

lanskim letom udeležili več strokovnih izobraževanj, kar je razvidno tudi iz popisa v poročilu o delu agencije.

Zaposleni so ne glede na obliko zaposlitve javni uslužbenci, zato zanje velja plačni sistem, sistem napredovanj in nadaljnji karierni razvoj v skladu z veljavno zakonodajo in aktualno finančno politiko v državi.

Enkrat letno direktor z vsemi zaposlenimi opravi individualne letne razgovore. Cilj je ocena in pregled opravljenega dela v preteklem letu (tudi način dela in odnosi med sodelavci), izoblikovanje načrta dela v naslednjem letu in pričakovanih rezultatov.

Za zaposlene na agenciji veljata načrt integritete in Kodeks ravnanja javnih uslužbencev (Ur. l. RS, št. 8/2001), katerih namen je razvijati in ohranjati visoke poklicne in etične standarde, krepiti pripadnost agenciji, preglednost in odgovornost njenega delovanja ter družbeni ugled.

Priložnosti za izboljšanje:

Stanje, ki ga nakazuje stopnja zadovoljstva med zaposlenimi, in predvsem velika razpršenost (odklon) pri odgovorih na posamezna vprašanja lahko poslabšata kakovost delovanja agencije v prihodnje, predvsem pa slabo vplivata na delovno ozračje oziroma odnose v kolektivu. Čeprav imajo zaposleni možnosti za dejavno sodelovanje ter dajanje predlogov (tedenski sestanki, individualni letni razgovori, sodelovanje pri spremembah aktov agencije, samoevalvaciji agencije oz. opravljanje nalog iz akcijskega načrta, neformalni razgovori z direktorjem idr.), izsledki analize anket kažejo, da številne možnosti sodelovanja po mnenju določene skupine zaposlenih ne dajejo zelenih rezultatov. Raznolikost vzrokov za nezadovoljstvo (primeri slabih praks) kaže na potrebo po hitrem odzivu. Menimo, da je določena stopnja nezadovoljstva med delom zaposlenih tudi odraz neurejenega financiranja agencije v prihodnosti (stalnost zaposlitve), kljub temu pa moramo poudariti širši vidik tega problema. Nezadovoljstvo se odraža tudi v poslabšanih medsebojnih odnosih, kar lahko vpliva na učinkovitost delovanja, raven motivacije posameznikov in raven zavzetosti ter odgovornosti za delo, pri vodenju in organiziranju dela na agenciji ... Predlagamo, da se na tedenskih sestankih najprej izpostavijo vsi (v analizi anket) zaznani problemi ter se o njih odkrito spregovori. Problematika naj se postopoma rešuje po zaokroženih vsebinskih sklopih, hkrati pa je treba več truda nameniti odpravi šumov v komunikaciji.

Za identificiranje konkretnih težav in pripravo predlogov predlagamo, da se poskusi z zunanjo mediacijo.

Predlagamo, da se vsi morebitni konflikti rešujejo na miren način, s spoštovanjem sogovornika/ov.

Informacijsko-komunikacijski viri

Od sredine leta 2014 na agenciji potekajo aktivnosti za vzpostavitev, testiranje in implementacijo novega samostojnega informacijskega sistema agencije (eNakvis). Junija in julija je bila pripravljena celotna razpisna dokumentacija za izvedbo javnega naročila, razpis za izvajalca eNakvis je bil objavljen avgusta 2014. Medtem je potekala tudi predstavitev oziroma pojasnjevanje tehničnih specifikacij sistema. Agencija je novembra podpisala pogodbo z najugodnejšim ponudnikom, Optilabom, d.o.o. V prvi fazi je bila opravljena analiza stanja in podroben popis procesov za uspešno izvedbo funkcionalnih zahtev. Tedenski sestanki (velikokrat več dni v tednu) so organizirani na ravni projektne skupine, v kateri poleg odgovornih na agenciji in predstavnikov izbranega izvajalca sodelujejo tudi predstavniki podjetja Brihteja, d.o.o., ki kot zunanji nadzorniki svetujejo agenciji v vseh fazah izgradnje sistema (agencija nima zaposlenega informatika za ustrezno tehnično podporo v tej fazi).

Trenutno se izvaja druga faza izdelave eNakvis. Interna delovna skupina (ki jo sestavljajo zaposleni na agenciji) tesno sodeluje z izvajalcem pri vsebinskih gradnikih informacijskega sistema (izdelava novih obrazcev za akreditacije in zunanje evalvacije oz. vloge) ter prvih testiranjih. Po uspešnem razvoju testne različice eNakvis, bodo k sodelovanju povabiljeni tudi posamezni vlagatelji (zavode/šole), ki jo bodo z izpolnjevanjem obrazcev oziroma vlog preizkusili v praksi. Povratne informacije dejanskih uporabnikov (vlagateljev) eNakvis, bodo pripomogle k nadaljnjemu izboljševanju sistema ter uporabniške izkušnje.

Priložnosti za izboljšanje:

Treba je nadaljevati načrtovane ukrepe in slediti časovnici za čimprejšnjo in učinkovito uporabo eNakvis v praksi.

4.2.5. STANDARD ESG 3.5: IZJAVA O POSLANSTVU

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.5: bistveno skladno (substantially compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da so poslanstvo, vizija in strateške usmeritve agencije jasne, javno objavljene in ustrezajo svojemu namenu. Ključne izjave in strateške usmeritve pa bi morale biti prevedene tudi v poslovni načrt agencije. Prostor za izboljšanje vidi v delitvi odgovornosti in dela z relevantnimi deležniki, kar bi moralo biti bolje dodelano v uradnih dokumentih agencije.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da ima agencija sprejete vse ključne strateške dokumente, poslanstvo, vizijo in strategijo delovanja do leta 2016. V vprašalnike o zadovoljstvu zaposlenih in zadovoljstvu članov sveta agencije smo prvič vključili tudi vprašanje o predlogih za nove strateške usmeritve agencije po letu 2016. Večina predlogov zaposlenih in članov sveta je bila usmerjena k izboljšanju njene prepoznavnosti, neodvisnosti ter kompetentnosti, zato mora:

postati prepoznan deležnik pri presojanju in izboljševanju sistemov kakovosti v slovenskem in mednarodnem visokem šolstvu, pri čemer je pomembno zasledovati standarde ESG ter aktivno sodelovati z vsemi deležniki (študenti, zavodi/šolami, ministrstvom, pristojnim za visoko šolstvo, idr.);

postati ključni ustvarjalec novih idej in dobrih praks pri izboljševanju sistemov kakovosti v slovenskem in skupnem evropskem visokošolskem prostoru, tako da se okrepi predvsem svetovalna vloga agencije;

zagotavljati jasne in transparentne postopke presoje in odločanja ter skrbeti za nenehno izboljševanje kakovosti lastnega dela;

aktivno sodelovati pri spremembah področne zakonodaje (lasten zakon o agenciji) ter se zavzemati za ustrezen prehod na institucionalno podaljšanje akreditacije, ob ohranjanju neodvisnega statusa agencije kot strokovnega organa na področju kakovosti v visokem šolstvu ter ureditvi njenega stabilnega financiranja v prihodnje.

Na podlagi predlogov bodo pripravljena izhodišča za novo srednjeročno strategijo agencije (po letu 2016).

4.2.6. STANDARD ESG 3.6: NEODVISNOST

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.6: popolnoma skladno (fully compliant).

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da so zakonske podlage, ki opredeljujejo ustanovitev, status in delovanje agencije popolnoma jasne in nedvoumne. Delovanje agencije je popolnoma skladno s tem standardom, tako v odnosu do visokošolskih zavodov, ministrstev kot drugih deležnikov, kljub ugotovitvi, da je, v pretežno iz javnih sredstev financiranem visokem šolstvu, tudi država lahko prepoznana kot deležnik. Skupina je prepričana, da organizacijska struktura agencije zagotavlja, da so presoje in odločanje o akreditacijah in evalvacijah v celoti odgovornost agencije.

Kot zelo ustrezen je bil prepoznan uveljavljen postopek izogibanja konfliktnosti interesov, ne le za strokovnjake, temveč tudi zaposlene in člane sveta. Na

neodvisnost agencije pa kaže tudi dejstvo, da se za stabilno financiranje v prihodnosti pogaja neposredno z ministrstvom, pristojnim za finance, in ne z ministrstvom, pristojnim za visoko šolstvo.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da ima agencija razvite ustrezne mehanizme za preprečevanje konflikta interesov. Strokovnjaki se poleg podpisa izjave o preprečevanju konflikta interesov pred vpisom v register strokovnjakov izrečejo tudi o morebitni konfliktnosti interesov ali pristranskosti v presojeni zadevi pred imenovanjem v posamezno skupino.

Enako načelo v skladu z ZUP velja za strokovne delavce. V vseh primerih je lahko utemeljenost konflikta interesov razlog za izločitev strokovnjaka, strokovnega delavca ali člana sveta iz postopka ter pritožbeni razlog.

Po imenovanju skupine strokovnjakov je vlagatelj obveščen o sestavi skupine in ima ves čas trajanja postopka možnost, da zahteva izločitev posameznega strokovnjaka zaradi pristranskosti ali utemeljenega dvoma v njegovo strokovnost. O zahtevi za izločitev strokovnjaka odloča svet.

V primeru konflikta interesov se posamezni člani sveta izločijo iz razprave in glasovanja.

Priložnosti za izboljšanje:

Agencija naj si prizadeva za ohranitev statusa neodvisnega strokovnega organa pri izboljševanju kakovosti v visokem in višjem šolstvu, saj mora ostati avtonomen dejavnik na tem področju tudi v prihodnje.

4.2.7. STANDARD ESG 3.7: UPORABA POSTOPKOV IN KRITERIJEV ZA ZUNANJE ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.7: bistveno skladno (substantially compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Agencija ima vsa formalna in pravna orodja, ki določajo njeno delovanje. Merila za akreditacijo in merila za evalvacijo so bila razvita v posvetovanju z zunanjimi deležniki in so javno dostopna na spletni strani agencije. Na njej je objavljen tudi obrazec za vlogo za akreditacijo oziroma evalvacijo. Javno

objavljen je priročnik za strokovnjake, ki obravnava šest različnih akreditacijskih in evalvacijskih postopkov. Njihove naloge in obveznosti se v posameznih postopkih nekoliko razlikujejo, vsem pa je skupno, da agencija v skupine za presojo imenuje vsaj tri strokovnjake (od tega enega študenta in enega tujega strokovnjaka). Postopek se začne na predlog vlagatelja (razen v primeru izredne evalvacije). V vseh postopkih podaljšanja akreditacije in pri zunanjih evalvacijah je predviden tudi obisk na zavodu/šoli, podlaga za presojo pa sta samoevalvacijsko poročilo in izpolnjena vloga. Obiski so predvideni skoraj v vseh postopkih, izjema so le prve akreditacije študijskih programov, pri katerih je obisk izjema.

Vse odločitve sveta, končna evalvacijska oz. akreditacijska poročila skupin strokovnjakov so javno objavljena na spletni strani agencije, razen negativnih odločitev (in poročil skupin strokovnjakov) o prvih akreditacijah (zavodov in študijskih programov).

Neformalni postopki nadaljnega spremljanja izboljševanja kakovosti so vzpostavljeni, treba bi jih bilo formalno opredeliti v prihodnjem modelu akreditacij in zunanjih evalvacij (ob prehodu na institucionalno podaljšanje akreditacije). Vendar pa skupina presojevalcev tudi ugotavlja, da ob trenutnem stanju in zakonodaji, pri tolikšnem številu akreditacij in zunanjih evalvacij, uvajanje novega formalnega sistema spremljanja (follow-up) ne bi bilo smiselno.

Priporočilo ENQA:

Predlagano je izboljšanje integracije zavodov/šol ter izdelava smernic za pripravo samoevalvacijskih poročil ter vlog za akreditacijo, kar pa agencija že načrtuje in pripravlja.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Ugotavljamo, da priporočilo iz SEP 2013 ter z njimi povezana priprava smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil iz akcijskega načrta agencije za leto 2014 nista v celoti uresničena. V preteklem samoevalvacijskem obdobju pa so bili v skladu s priporočili in ugotovitvami iz prejšnjih samoevalvacij narejeni: popis praks organov odločanja, spremenjena merila za akreditacijo (podrobnejši opis je v poglavju.. na strani ...), obravnavanje tematike na svetu in skupnih sestankih, pa tudi ob vzpostavljanju eNakvis z oblikovanjem jasnejših procesov in osnutkov novih obrazcev za vloge.

V letu 2014 je bil temeljito prenovljen in v začetku 2015 (februar) javno objavljen tudi poslovnik kakovosti agencije (<http://test.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/66>).

Priložnosti za izboljšanje:

V naslednjem samoevalvacijskem obdobju mora biti ena od prioriteta oblikovanje in sprejetje smernic za pripravo samoevalvacijskih poročil zavodov/šol.

4.2.8. STANDARD ESG 3.8: ODGOVORNOST AGENCIJE

Skladnost delovanja agencije s standardom ESG 3.8: popolnoma skladno (fully compliant)

Ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev:

Skupina ugotavlja, da ima agencija poslovnik kakovosti, ki opredeljuje sodelovanje in komuniciranje z deležniki, pa tudi organizacijo agencije in različne naloge posameznih skupin. Kot je bilo že opisano, obstajajo učinkoviti mehanizmi za preprečevanje konfliktov interesov tako za strokovnjake kot za zaposlene in člane sveta.

Agencija vsako leto pripravi samoevalvacijsko poročilo, s katerim preverja raven celovite uspešnosti in učinkovitosti svojega delovanja v določenem časovnem obdobju ter predlaga izboljšave. Temeljni cilj samoevalvacije je izboljšanje notranjega sistema kakovosti agencije, ki bo pripomogel k nadaljnjemu razvoju in izboljšanju zunanjega sistema kakovosti.

Samoevalvacija temelji na akcijskem načrtu v določenem letu in je pripravljena na podlagi ugotovitev in priporočil iz prejšnjega SEP.

Agencija za ugotavljanje zadovoljstva z lastnim delovanjem uporablja tudi različne tipe vprašalnikov. Vprašanja zadevajo tako postopke akreditacij in zunanjih evalvacij, delo skupin strokovnjakov, obiske na terenu, zadovoljstvo deležnikov s postopki in merili, kakor tudi kakovost dela zaposlenih, vodenja agencije in sveta.

V letu 2013 je agencija prestala uspešno zunanjo presojo za vpis v evropski register zaupanja vrednih agencije (EQAR). To je okrepilo njene razvojne dejavnosti in pripomoglo h korenitemu spreminjanju poslovnika kakovosti. Veliko sprememb je povezanih s formalizacijo že uveljavljenega postopka samoevalvacije, ki se izvaja vsako leto. Skupina presojevalcev je v poročilu ENQA potrdila uspešno delo agencije pri njenih prizadevanjih za izboljšanje notranjih in zunanjih sistemov kakovosti, zato je prepričana, da bo s posodobljenim poslovnikom kakovosti uspešno zaprla zanko kakovosti.

Ugotovitve pri samoevalvaciji:

Februarja 2015 je bil objavljen novi poslovnik kakovosti agencije, ki ureja sistem samoevalvacije agencije, področja kakovosti in kazalnike (podrobneje na strani...). Samoevalvacijsko poročilo agencije za leto 2014 je narejeno še po

zgledu iz preteklih let, v naslednjem obdobju (2015) pa bo upoštevan novi poslovník kakovosti.

5. SKLEPNA OCENA IN PRILOŽNOSTI ZA IZBOLJŠANJE

SEP 2014 v svoji analizi prepoznava precej dejavnikov, ki otežujejo delovanje agencije, nekaj od teh je bilo zaznati že v preteklih samoevalvacijskih poročilih. Izpostavljene so predvsem:

velike razlike med zaposlenimi glede zadovoljstva in poslabšanje medsebojnih odnosov na agenciji;

številne spremembe ZViS in menjave ministrov, pristojnih za visoko šolstvo (z vsako spremembo ZViS se posega tudi v delovanje, pristojnosti, naloge in organizacijsko strukturo agencije);

nenačrtovane aktivnosti, ki hromijo nemoteno delovanje agencije (poleg številnih postopkov akreditacij in evalvacij) – zunanja revizija računskega sodišča in različnih inšpekcijskih organov, anonimka.

Samoevalvacijske ugotovitve ter ugotovitve mednarodne skupine presojevalcev, zapisane v poročilu ENQA, narekujejo priložnosti za izboljšanje, ki jih je treba upoštevati. Poleg tega bo morala agencija ENQA čez leto dni (marca 2016) poročati, kako je uresničila njena priporočila.

Zato naj bodo leto 2015 in prvi meseci 2016 namenjeni predvsem:

- pripravi razlage oz. tolmačenja meril za akreditacijo, ki bi vsem deležnikom (notranjim in zunanjim) omogočila jasno predstavo o postopku akreditacij in evalvacij, zagotavljala čim bolj poenoteno razumevanje meril za presojo in odločanje ter jih usmerjala pri pripravi samoevalvacijskih postopkov in pisanju poročil. Poenoteno razumevanje med zaposlenimi in člani sveta je izjemnega pomena za konsistentnost odločitev, transparentnost postopkov in delovanja agencije. Zunanji deležniki morajo imeti zanesljivo in varno podlago v jasnem in predvidljivem sistemu presojanja in odločanja v postopkih akreditacij in evalvacij. Pri tem je treba upoštevati, da se merila ne spreminjajo, če za to res ni pomembnega vzroka;
- formaliziranju sistema nadaljnjega (sprotnega) spremljanja izboljševanja sistemov kakovosti (follow-up). S prehodom na institucionalno podaljšanje akreditacije pa bi bilo nujno umestiti tudi formaliziran sistem follow-up, ki bi v sebi združeval in upošteval vse pomembne izsledke presoj. Za to je treba nujno spremeniti ZViS oziroma omogočiti podlago v zakonu. Agencija se zavzema za samostojen zakon, pri čemer jo podpira kar nekaj deležnikov: študenti, sindikati, rektorska konferenca, skupnost višjih šol. V naslednjem samoevalvacijskem obdobju bosta torej imeli prednost sodelovanje pri spremembi ZViS in v soglasju z deležniki priprava zakona o agenciji;
- ureditvi dolgoročnega in stabilnega financiranja agencije. Kljub ugotovitvam ENQA, da je omenjeno zunaj nadzora agencije, je treba pogajanja z ministrstvom za finance nadaljevati, v nasprotnem primeru je lahko delovanje agencije v prihodnosti zelo okrnjeno ali celo onemogočeno;

končanju novih vsebinsko zaokroženih obrazcev za različne vrste akreditacij oziroma evalvacij (obrazcev za vloge), preskušanju in dokončni vzpostavitvi eNakvis.

Ključni ukrepi, ki jih je treba upoštevati pri prihodnjem delovanju in upravljanju agencije ter pri pripravi akcijskega načrta za leto 2015 so:

- uspešna in učinkovita implementacija eNakvis (sodelovanje z deležniki, posebne delavnice, preizkušanje in izboljševanje novih obrazcev za različne vrste akreditacij, vpeljava elektronskih vlog za šole...).
- okrepitev prizadevanj za ureditev dolgoročnega in stabilnega financiranja agencije;
- nadaljnje zavzemanje za prehod na institucionalno evalvacijo in ureditev delovanja agencije, bodisi v samostojnem zakonu o agenciji oziroma v spremembah ZViS (natančnejši popis postopkov agencije v zakonu; okrepitev svetovalne vloge ter njene analitične in razvojne dejavnosti; neposredna navezava delovanja agencije na ESG; zagotovitev njene neodvisnosti, transparentnosti in samostojnosti ...);
- priprava smernic za samoevalvacijo zavodov/ šol (v sodelovanju z deležniki);
- priprava tolmačenja meril za akreditacijo in zunanjo evalvacijo zavodov/šol;
- stabilizacija medsebojnih odnosov na agenciji ter določitev ukrepov za izboljšanje komunikacije, sodelovanja, upravljanja in vodenja agencije;

5.1. Analiza SWOT:

Strengths (prednosti)	Weaknesses (pomanjkljivosti)
<ul style="list-style-type: none"> • nacionalno in mednarodno priznanje agencije (uspešna zunanja evalvacija in polnopravno članstvo v združenju ENQA ter vpis v EQAR) • javna objava vseh aktov, smernic, samoevalvacijskih poročil agencije, odločitev sveta in končnih evalvacijskih poročil skupin strokovnjakov (na spletni strani agencije) • aktivna udeležba direktorja in nekaterih zaposlenih v mednarodnih združenjih ter mednarodnih delovnih skupinah) • vzpostavljeni ustrezni mehanizmi za preprečevanje konflikta interesov tako pri zunanjih strokovnjakih, članih sveta ter zaposlenih, ki vodijo postopke • priprava in objava novega poslovnika kakovosti agencije • Sodelovanje agencije v mednarodnih projektih (EIQAS) 	<ul style="list-style-type: none"> • neurejeno dolgoročno stabilno financiranje agencije • poslabšani odnosi v agenciji • preveliko število postopkov akreditacij in zunanjih evalvacij (preobremenitev strokovnih delavcev z vodenjem postopkov, hkrati pa tudi preobremenitev vlagateljev s številnimi postopki) • pomanjkljiva informatizacija agencije (razkropljene baze podatkov, otežena preglednost)
Opportunities (priložnosti za izboljšanje)	Threats (grožnje)
<ul style="list-style-type: none"> • uspešna in dokončna implementacija sistema eNakvis • prizadevanja za mirno reševanje izzivov v komuniciranju in delovanju kolektiva agencije • priprava smernic za pisanje samoevalvacijskih poročil (aktivno vključevanje ključnih deležnikov v pripravo osnutka in predloga akta) • aktivnejša vloga zaposlenih in članov sveta agencije v medresorskih skupinah in mednarodnih projektih • organizacija rednih posvetov, konferenc in delavnic za deležnike, namenjenih predvsem 	<ul style="list-style-type: none"> • preobremenjenost s postopki (predvsem podaljšanje akreditacij študijskih programov) omejuje druge dejavnosti agencije (svetovalna funkcija, systemske analize, sodelovanje z deležniki) • nestabilno dolgoročno financiranje agencije v prihodnosti • omejitve izboljševanja v zunanjih sistemih kakovosti (izboljševanje kakovosti, krepitev kulture kakovosti), zaradi določb ZViS in upoštevanja Zakona o splošnem upravnem postopku

<p>izboljševanju notranjih sistemov kakovosti zavodov/šol</p> <ul style="list-style-type: none"> • vzpostavitev ustreznih pravnih podlag za učinkovitejše delovanje agencije, predvsem okrepitev njene svetovalne vloge (prehod na institucionalno evalvacijo, zmanjšanje administrativnih obremenitev za agencijo in vlagatelje, natančnejša opredelitev postopkov ...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nenehne spremembe ZViS • odnosi v kolektivu <p style="text-align: right;">predlagane</p>
---	---